

Жената в Исляма
в сравнение с
жената в юдео-християнската
традиция

Д-р Шериф Абдел Азим

www.islamforbulgaria.com

Жената в Исляма²

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
ЧАСТ 1 – ПРОВИНЕНИЕТО НА ЕВА?	6
ЧАСТ 2 – ЗАВЕЩАНИЕТО НА ЕВА	8
ЧАСТ 3 – ПОЗОРНИТЕ ДЪЩЕРИ?	12
ЧАСТ 4 – ЖЕНАТА И НЕЙНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	14
ЧАСТ 5 – НЕЧИСТАТА ЖЕНА?	16
ЧАСТ 6 – СВИДЕТЕЛСТВОТО	17
ЧАСТ 7 – ПРЕЛЮБОДЕЯНИЕТО	19
ЧАСТ 8 – ОБЕТЪТ	21
ЧАСТ 9 – ЖЕНСКОТО ИМУЩЕСТВО?	23
ЧАСТ 10 – РАЗВОДЪТ	26
ЧАСТ 11 – МАЙКАТА	33
ЧАСТ 12 – ЖЕНАТА И ПРАВОТО ѝ НА НАСЛЕДСТВО	36
ЧАСТ 13 – НИЩЕТАТА НА ВДОВИЦИТЕ	38
ЧАСТ 14 – ПОЛИГАМИЯТА	40
ЧАСТ 15 – ЗАБРАЖДАНЕТО	47
ЧАСТ 16 – ЗАКЛЮЧЕНИЕ	52
БЕЛЕЖКИ НА АВТОРА	58
БЕЛЕЖКИ НА ПРЕВОДАЧА	63

Жената в Исляма³

ВЪВЕДЕНИЕ

Преди пет години, прочетох в *Toronto Star* (*Торонто стар*) - изданието от 3 юли 1990 год. - статия от Гуин Дайър, озаглавена „*Ислямът не е единствената патриархална доктрина*“. Статията описва бурните реакции на участниците в една конференция на тема „Жените и властта“ състояла се в Монреал, над коментарите на известната египетска феминистка д-р Науал Саадауи. Нейните предубедени изказвания включват: „най-ограничаващите елементи по отношение на жената могат да се намерят първо в Стария Завет в Юдаизма, после в Християнството и накрая в Корана“, „всички религии са патриархални, понеже произлизат от патриархални общества“ и „забраждането на жената не е практика специфична за Исляма, а древно културно наследство подобно на това в гореспоменатите религии“. Участниците едва се задържали на местата си, когато вярата им била приравнена с Исляма. Д-р Саадауи била обсипана с критики. Бернис Дюбоа от Световното Движение на Майките заявява: „Коментарите на д-р Саадауи са неприемливи. Нейните отговори издават липсата на знания относно останалите религии“. „Трябва да възразя“, заявява и Алис Шалви от Израелската Женска Мрежа, „в Юдаизма не съществува концепция за забраждането“. Статията приписва тези буйни реакции на силната тенденция на Запад да се обвинява несправедливо Исляма за практики, които са също толкова и част от западното културно наследство. „Християнските и еврейските феминистки не са съгласни да бъдат поставяни на едно ниво с примитивните мюсюлмани“, пише Гуин Дайър.

Не бях изненадан от това, че участниците в конференцията имат толкова негативни представи за Исляма, особено когато става въпрос за жената. Ислямът се възприема на Запад като символ на подтисничеството на жените. Вероятно, за да се разбере колко е утвърдено това мнение, е необходимо да спомена, че министърът на образованието във Франция - страната на Волтер - наскоро нареди изключването на всички млади момичета, които носят забрадка, от френските училища!¹ На една мюсюлманска ученичка, която носи забрадка, се отрича правото на образование във Франция, докато

Жената в Исляма⁴

католическите ученици могат да си носят кръстовете, а еврейските шапчиците. Незабравими са сцените, когато френските полицаи спираха младите мюсюлманки да влязат забрадени в училище. Те напомнят на един подобен позорен случай в Алабама през 1962 год., когато губернатора Джордж Валлеис застава на входа на едно училище с цел да предотврати влизането на чернокожите ученици, както и възпирането на това расово деление из училищата на щата Алабама. Разликата при двата случая е, че черните ученици биват подкрепени от много хората в САЩ и по Света.

Президентът Кенеди изпраща американската национална гвардия, за да помогне на черните ученици да влязат в училищата си. В съпоставка с това мюсюлманските момичета не получават помощ от никого. Изглежда, че тяхната кауза намира много малко привърженици както в така и извън Франция. Причината за това са широко разпространените погрешни схващания и страхът от всичко ислямско в днешния свят.

Това което подбуди интереса ми във връзка с конференцията в Монреал беше следният въпрос: Изказванията на Саадауи ли са верни или тези на критикуващите я? С други думи: Същите представи за жената ли имат Юдаизмът, Християнството и Ислямът? Различават ли им се становищата по този въпрос? Наистина ли Юдаизмът и Християнството третират по-добре жената, отколкото Ислямът? Къде е истината?

Не е лесно да се търсят и намерят отговори на тези различни въпроси. Първата спънка е, че човек трябва да е безпристрастен и обективен, или поне да направи всичко възможно, за да е такъв. На това учи и Ислямът. Коранът заръчва на мюсюлманина да казва истината, даже и тя да не се харесва на близките му: „...*Когато говорите, бъдете справедливи, дори да е за роднина...*“ (Коран 6:152); „*О, вярващи, бъдете твърди в справедливостта, свидетели в името на Аллах, дори и срещу вас самите или срещу родителите и най-близките! Дали е богат или беден...*“ (Коран 4:135).

Другата голяма трудност е прекалената обширност на темата. Ето защо през последните пет години прекарах много време в четене на *Библията*, *Енциклопедията на Религиите* и *Енциклопедия*

Жената в Исляма⁵

Юдаика, в търсене на отговори. Прочетох също така и много книги, които разглеждат положението на жената в различните религии, написани от учени, критици и апологети. Материалите представени в следващите глави са преди всичко резултатите на това непретенциозно проучване. Не твърдя, че съм съвсем обективен. Това е извън рамките на ограничените ми възможности. Всичко, което мога да кажа е, че се опитах през цялото това изследване да се доближа до кораничния идеал да се *говори безпристрастно*.

В това въведение ми се иска да изтъкна, че целите на настоящото проучване не са да се клевети Юдаизмът или Християнството. Като мюсюлмани ние вярваме в божествения произход и на двете религии. Никой не може да бъде мюсюлманин без да вярва в Моисей и Иисус като Божии пророци. Моята цел е само да оправдая Исляма и да изразя твърде закъснялото на Запад признание към последното истинно Божие послание за хората. Искам също да наблегна над това, че съм се заел само с догмите на съответните учения. Става въпрос, главно за положението на жената в трите религии, както е представено в оригиналните им писания, а не за днешните практики на милионите им привърженици по Света.

Повечето от използваните цитати са от Корана, изказванията на пророка Мухаммад (с.а.с.), Библията, Талмуда и изказвания на някои по-влиятелни свещеници, чиито виждания имат изключителен принос за дефинирането и оформянето на християнството в сегашния му вид. Този интерес към основните източници на религиите е свързан с факта, че разбирането им само въз основа на становището и поведението на предполагаемите им последователи определено заблуждава. Някои хора смесват културата с религията, някои не знаят какво пише в свещените писанията на религията им, а на други им е даже все едно.

Жената в Исляма⁶

ЧАСТ 1 – ПРОВИНЕНИЕТО НА ЕВА

И трите религии се съгласяват с един основен факт: И мъжът и жената са създадени от Бог - Създателя на Вселената. Разминаванията обаче започват веднага след създаването на първия мъж - Адам - и първата жена - Ева. Юдео-християнската концепция за създаването на Адам и Ева е подробно представена в **Битие 2:4-3:24**. Бог им забранява да ядат от плодовете на забраненото дърво. Змията съблазнява Ева да яде от него, а Ева, която се подава, съблазнява Адам да яде заедно с нея.

Когато Бог порицава Адам за стореното, той приписва цялата вина на Ева, „...жената, която ми даде Ти - тя ми даде от дървото, и аз ядох.“ (**Битие 3:12**); Тогава Бог казал на Ева: „ще умножа и преумножа скръбта ти, кога си бременна; с болки ще раждаш деца; и към мъжа си ще тегнеш, и той ще господарува над тебе.“ На Адам Той казал: „загдето си послушал гласа на жена си и си ял от дървото ... проклета да е земята поради тебе; с мъка ще се храниш от нея през всички дни на живота си.“ (**Битие 3:17**)

Ислямското виждане за първите човешки създания е споменато на различни места в Корана, като например:

„А ти, Адам, живеи със съпругата си в Рая и яжте откъдето пожелаете, но не доближавайте онова дърво, та да не станете угнетители! Но им подшушна сатаната, за да им покаже техните срамотии, които бяха скрити за тях, и рече: „Вашият Господ ви възбрани онова дърво само за да не станете ангели или да не станете безсмъртни.“ И им се закле: „Наистина за вас съм от доброжелателите.“ И ги принизи с измама. И щом вкусиха от дървото, им се показаха срамотиите и двамата започнаха да се покриват с листа от Рая. И ги призова техният Господ: „Не ви ли възбраних това дърво и не ви ли рекох, че сатаната за вас е явен враг?“ Рекоха: „Господи наш, угнетихме себе си и ако Ти не ни опростиш, и не ни помилваш, ще сме от губещите.““ (**Коран 7:19:23**)

Жената в Исляма⁷

При внимателно разглеждане на двата разказа за случката се забелязват някои основни разлики. Коранът, за разлика от Библията, обвинява еднакво и двамата - Адам и Ева - за прегрешението им. Никъде в Корана не може да се намери ни най-малкият намек за това, че Ева е накарала Адам да яде от дървото или че е яла преди него. В Корана Ева не е изкусителка, прелъстителка и измамничка. Освен това, Ева не е обвинена за родилните мъки. Според Корана Бог не наказва никой за чужд грях. Както Адам, така и Ева са се провинили и поискали след това прошка от Бог, Който им простил.

Жената в Исляма⁸

ЧАСТ 2 – ЗАВЕЩАНИЕТО НА ЕВА

Представата за Ева като изкусителка в Библията има за резултат прекалено отрицателни последици за жената в юдео-християнската традиция. Вярва се, че жените са наследили от майка си - библейската Ева - както греховността ѝ, така и коварството ѝ. Съответно те са морално недостойни, зли и на тях не може да се разчита. Менструацията, бременността и раждането се считат за справедливо наказание за наследения грях на прокълнатия женски пол. За да разберем колко отрицателно е въздействието на библейската Ева върху всички нейни наследнички, трябва да разгледаме трудовете на някои от най-изтъкнатите евреи и християни.

Нека започнем със Стария Завет и разгледаме няколко извадки от така наречената Литература на мъдростта, в която открихме следното: *„и намерих, че по-горчиво от смъртта е жената, защото тя е мрежа, сърцето ѝ - примка, ръцете ѝ - окови; добрият пред Бога ще се спаси от нея, а грешникът ще бъде уловен от нея Какво още е търсила душата ми, и го не намерих? - Мъж намерих един от хиляда, но жена между всички тях не намерих.“* (Книга на Еклисиаста или Проповедника 7:26-28)

В една друга част от еврейската литература, която също се намира в католическата (и православната) Библия, четем: *„Всяка злоба е малка в сравнение със злобата на жена От жена е началото на греха, и чрез нея всички умираме.“* (Книга Премъдрост на Исуса, Син Сирахов 25:21,27)

Еврейските равини изброяват девет проклетия за жената, като резултат от случая (провинението на Ева): *„За жената той донесе девет проклетия и смърт: бремето от кръвта при менструация и кръвта на девствеността; мъките на бременността; болките при раждането; бремето при отглеждането на децата; главата и е покрита като в траур; тя си дупчи ушите като постоянен роб или робиня, която се подчинява на господаря си; тя не може да се взима за свидетел; и след всичко това тя умира.“*²

Жената в Исляма⁹

До ден днешен ортодоксалните еврейски мъже рецитират в утрешната им молитва: „Слава на Бог - Царя на Вселената, че не ме е създал жена.“ Жените от своя страна благодарят всяка сутрин на Бог: „че си ме създал по Своята воля.“³

Една друга молитва, която се среща в много от еврейските молитвеници, е: „Слава на Бог, че не ме е създал като не-евреин. Слава на Бог, че не ме е създал като жена. Слава на Бог, че не ме е създал невеж.“⁴

Библейската Ева играе обаче по-голяма роля в Християнството отколкото в Юдаизма. Християнската вяра е основана на нейния грях, понеже християнската концепция за мисията на Исус Христос на земята е обоснована на непослушанието на Ева към Бог. Тя извършила грях и прелъстила Адам да я последва. В следствие на това Бог ги изгонил от Рая на Земята, която била прокълнатата заради тях. Те завещали вината си, която не била опростена от Бог, на всичките им потомци и затова всеки човек се ражда в грях. За да избави хората от техния първороден грях, Бог жертвал Исус, който се почита като Божий син, на кръста. Следователно Ева е виновна за собствената си грешка, греха на съпруга си, първородния грях на всички хора и смъртта на Божия син. С други думи, постъпката на една жена е причина за падението на човечеството.⁵ Що се отнася до дъщерите ѝ? Съгласно строгия тон на св. ап. Павел в Новия Завет те са грешници като нея и трябва да се третират като такива: „Жената да се учи в безмълвие и пълно покорство. На жена не позволявам да поучава, нито да господарува над мъж, но заповядвам да бъде в безмълвие. Защото по-напред биде създаден Адам, а после Ева; и не Адам биде прелъстен, а жената биде прелъстена и падна в престъпление;“ (1 Тим. 2:11-14).

Тертулиан обаче е още по-безкомпромисен от Павел; той се обръща към своите многообичани сестри по вяра с думите:⁶ „Знаете ли, че всяка една от вас е Ева? Божието наказание за вашия пол е живо през тази епоха - вината също трябва да живее. Вашият пол е портата на дявола: Вашият пол присегна към забраненото дърво. Той наруши пръв Божествените закони. Вашият пол е този, който прелъсти онзи, за който и дявола не намери достатъчно храброст да

Жената в Исляма¹⁰

го атакува. Вашият пол съсипа толкова бързо Божия образ. Заради това провинение трябваше Божият син да умре.“

Св. Августин, убеден в идеите на предците си, пише на един свой приятел: *„Това от което трябва да се пазим у всяка една жена, без значение дали е съпруга или майка, е Ева-изкусителката... Не разбирам каква полза има мъжът от жената, като изключим функцията за раждането на деца.“*

Векове след това Тома Аквински определил жените за непълноценни: *„По отношение на нейната природа жената е непълноценна и презряна, тъй като жизнената сила в семето на мъжа създава един идеален образ от мъжки пол; дакато зачеването с момиче произлиза от недостатък в жизнената сила, или от някои физически неразположения, или дори от външни въздействия.“*

И накрая, бележитият реформатор Мартин Лутер не вижда никаква облага в жената, освен да ражда колкото се може повече деца, пренебрегвайки всевъзможните последици за нея: *„Ако се разболеят или пък ако умрат, не е от значение. Оставете ги да умират при раждането, те за това са тук.“*

Всички жени биват отново и отново хулени, поради представата за Ева-изкусителката, и то благодарение на Битието. Юдео-християнската представа за жената е отровена от вярата в греха на Ева и нейните потомки. Ако сега се съсредоточим над това, което Корана казва във връзка с жените, ще забележим, че ислямското разбиране за жената значително се различава от юдео-християнското. Нека оставим Корана сам да говори:

„За мюсюлманите и мюсюлманките, вярващите мъже и вярващите жени, набожните мъже и набожните жени, искрените мъже и искрените жени, търпеливите мъже и търпеливите жени, смирените мъже и смирените жени, мъжете, раздаващи милостиня, и жените, раздаващи милостиня, говеещите мъже и говеещите жени, и целомъдрените мъже и целомъдрените жени, и мъжете, често споменаващи Аллах, и споменаващите жени -; Аллах е приготвил за тях опрощение и огромна награда.“ (Коран 33:35)

Жената в Исляма ¹¹

„А вярващите мъже и жени са покровители един на друг. Те повеляват одобряването и възбраняват порицаването, и отслужват молитвата, и дават милостинята закат, и се покоряват на Аллах и на Неговия Пратеник. Тези Аллах ще помилва. Аллах е всемогъщ, премъдър.“ (Коран 9:71)

„А техният Господ им отвърна: „Не ще погубя деяние на никого от вас, нито на мъж, нито на жена -; вие сте един от друг -; ...““ (Коран 3:195)

„Който върши зло, ще му се въздаде само колкото него. А който върши праведно дело, мъж или жена, и е вярващ, тези ще влязат в Рая и ще бъдат наградени там безмерно.“ (Коран 40:40)

„На всеки вярващ, мъж или жена, който извършва праведно дело, Ние ще отредим прелестен живот. И ще им въздадем награда по хубава от онова, което са вършили.“ (Коран 16:97)

Става ясно, че Коранът не гледа на жената по-различно от на мъжа. Те - както мъжът така и жената - са Божии създания, чиято възвишена цел е да служат на Господаря си - вършейки праведни дела и избягвайки лоши - съобразно което ще бъдат съдени. В Корана никъде не се казва, че жената е портата на сатаната или че е измамничка по природа. Също така в Корана никъде не се споменава, че мъжът е Божие подобие; всички мъже и всички жени са негови създания и толкова. Според Корана ролята на жената на този свят не е ограничена само в това да ражда деца. От нея се изисква дотолкова да върши добри дела, доколкото това се изисква от всеки друг човек. В Корана никъде не се споменава, че няма благочестиви жени. Напротив Коранът насърчава всички вярващи, както мъже, така и жени, да следват примера на идеалните жени - както на девицата Мария, така и на жената на Фараона:

„И даде Аллах пример на вярващите с жената на Фараона, която рече: „Господи мой, построй ми при Теб дом в Градината и спаси ме от Фараона и от неговите дела, и спаси ме от хората-угнетители!“ И с Мариам, дъщерята на Имран, която пазеше целомъдрието си, и вдъхнахме в нея от Своя дух. И повярва тя в Словата на своя Господ, и в Неговите писания, и бе от набожните.“ (Коран 66:11-12)

Жената в Исляма¹²

ЧАСТ 3 – ПОЗОРНИТЕ ДЪЩЕРИ

Факт е, че разликите между библейските и кораничните становища във връзка с женския пол започват още в момента когато едно момиче се ражда. Например, Библията твърди, че периодът, при който жената е нечиста след раждането на дете, е два пъти по-дълъг когато е родила момиче, отколкото когато е родила момче (**Левит 12:2-5**). Католическата (и православната) Библия твърдят ясно, че: *„...дъщеря невъзпитана се ражда за унижение“* (**Книга Премъдрост на Исуса, Син Сирахов 22:3**). За разлика от това шокиращо твърдение момчетата се радват на специална похвала: *„Който учи сина си, възбужда завист у врага, а пред приятели ще се радва за него“* (**Книга Премъдрост на Исуса, Син Сирахов 30:3**).

Еврейските равини задължили всеки евреин да създава потомство, за да увеличи расата си. В същото време те не крият предпочитанията си към мъжките деца: *„Хубаво е за тези, чиито деца са мъжки, но не и за тези, чиито са женски“*, *„При раждането на момче всички се радват ... при раждането на момиче всички скърбят“* и *„Когато момче дойде на този свят, над света идва мир... Когато момиче дойде, нищо не идва.“*⁷

Дъщерята се преценя като тежко бремене, извор на позор за баща ѝ: *„Над безсрамна дъщеря усили надзора, за да те не направи гавра на враговете, притча в града и укор в народа и да те не посрами пред обществото“* (**Книга Премъдрост на Исуса, Син Сирахов 42:11**), *„Над безсрамна дъщеря постави яка стража, за да не би, като улучи слабост, да злоупотреби със себе си. Пази се от безсрамно око и не се учудвай, ако то съгреши против тебе“* (**Книга Премъдрост на Исуса, Син Сирахов 26:12-13**).

Същите тези мисли свързани с раждането на една дъщеря са тези, които са карали езичните араби, във времето преди Исляма, да убиват новородените момичета.

Коранът строго осъжда тази ужасна практика: *„И щом известят някого от тях за женска рожба, лицето му помрачнява и спотайва той печал. Скрива се от хората заради лошото, което са му*

Жената в Исляма¹³

съобщили -; дали да я пощади за унижение, или [жива] да я зарови в пръстта. Колко лошо отсъждат!“ (Коран 16:58-59).

Трябва да се отбележи, че това зловещо престъпление може би никога не би се спряло в Арабия, ако не са били строгите фрази на Корана, които осъждат тази практика (Коран 16:59, 43:17, 81:8-9). Коранът не прави разлика между момичетата и момчетата. За разлика от Библията, Коранът отбелязва раждането на момиче като дар и благословия от Бог, също както и раждането на момче. Най-напред се споменава дори дара при раждането на момиче: *„На Аллах принадлежи владението на небесата и на земята. Сътворява Той каквото пожелае -; дарява момичета на когото пожелае и дарява момчета на когото пожелае.“ (Коран 42:49)*

За да се заличат всички следи от убийствата на новородени момиченца сред възникващото ислямско общество, пророкът Мухаммад (с.а.с.) обещал на всеки, който е благословен с дъщеря, една прекрасна награда, изглежда ли я с добро:

„Този, на когото се родят дъщери и се държи щедро с тях, те ще го спасят от огъня на ада.“ (Бухари и Муслим)

„Този, който отгледа две дъщери - той и аз ще сме на Съдния ден като тези и той свърза двата си пръста“ (Муслим).

Жената в Исляма¹⁴

ЧАСТ 4 – ЖЕНАТА И НЕЙНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Разликите между библейските и кораничните разбирания за жената не са ограничени само в раждането на момиче, те се простират много извън това. Нека да сравним становищата им за изучаването на религията от жените. Сърцето на Юдаизма е Петокнижието - Законът. Според Талмуда, *„жените са освободени от изучаването на Петокнижието.“* Някои еврейски равини твърдят: *„Оставете по-скоро думите на Петокнижието да бъдат унищожени на огън отколкото да се предадат на жена“* и *„Този, който учи дъщеря си на Петокнижието, все едно я учи на нечестивост.“*⁸

Мнението на св. ап. Павел в Новия Завет не е по-благоприятно: *„Жените ви в църквите да мълчат: там не е позволено да говорят, а да се подчиняват, както казва и законът. Ако пък искат да научат нещо, нека питат мъжете си вкъщи; понеже е срамно жена да говори в църква.“* (1Кор. 14:34-35)

Как една жена може да се учи, като ѝ е забранено да говори? Как една жена може да израсне интелектуално, ако е длъжна напълно да се покорява? Как тя може да разшири хоризонтите си, ако единственият ѝ източник на информация е нейният съпруг?

Сега, нека бъдем честни и се запитаем: Коранът на по-различно мнение ли е? Една кратка история в Корана говори сама за становището му. Каула е била мюсюлманка, чийто съпруг произнесъл следната фраза в момент на гняв: *„Ти за мен си като майчиния ми гръб!“* При езичните араби това изказване било традиция при развод; то освобождавало мъжа от всички брачни задължения, но не освобождавало жената да напусне къщата на мъжа си или да се омъжи за друг. Когато чула тези думи от съпруга си, Каула се намерила в една неугодна ситуация. Тя се отправила към пророка на Исляма (с.а.с.), за да го помоли да я защити. Пророкът (с.а.с.) бил на мнението, че тя трябва да търпи и че няма друг изход от това положение. Каула спорила с пророка (с.а.с.) в опита си да запази разтрогнатия си брак. Не след дълго се намесил Коранът и молбата на Каула била приета. Божествената присъда анулирала този несправедлив обичай. Една цяла Сура (Сура 58) от Корана със

Жената в Исляма¹⁵

заглавието „Ал-муджадилала“ или „Спорът“ е озаглавена така, заради тази случка:

„Чу Аллах думите на онази, която спореше с теб за своя съпруг и се оплака на Аллах. Аллах чу вашия разговор. Аллах е всечуващ, всезрящ.“ (Коран 58:1)

Според Корана една жена има правото да спори дори със самия пророк. Никой няма правото да я кара да мълчи. Тя не е задължена да смята съпруга си за единствения компетентен по правни и религиозни въпроси.

Жената в Исляма¹⁶

ЧАСТ 5 – НЕЧИСТАТА ЖЕНА?

Еврейските закони и наредби за жените в менструация са прекалено ограничаващи. Старият Завет нарича всяка неразположена жена нечиста и покварена. И още, нейната нечистота се „предава“ и на останалите. Всичко и всеки, който една неразположена жена докосне, е нечисто за един ден: *„Когато жена има кърваво течение, което тече из тялото ѝ, да стои отделена седем дни, докле се очисти; и всеки, който се допре до нея, да бъде нечист до вечерта. И всичко, на което тя легне, докато трае очистянето ѝ, да е нечисто; и всичко, на което седне, да е нечисто. И всеки, който се допре до постелката ѝ, да изпере дрехите си и да се измие с вода и да бъде нечист до вечерта. И всеки, който се допре до каквато и да е вещ, на която тя е седяла, да изпере дрехите си и да се измие с вода и да бъде нечист до вечерта. И ако някой се допре до каквото и да е нещо върху постелката, или върху оная вещ, на която тя е седяла, да бъде нечист до вечерта.“* (Левит 15:19-23) Поради заразната ѝ природа неразположената жена понякога била пропъждана, за да се избегне възможността за какъвто и да е контакт с нея. Тя била изпращана в специална къща - наричана „къщата на нечистите“ - за периода докато се изчисти.⁹ Талмудът нарича всяка менструираща жена „нагубна“ даже и без физически контакт: *„Нашите равини учат: ...ако една жена в менструация мине между двама (мъже), намира ли се в началото на менструацията си, тя ще убие един от тях, а намира ли се в края на менструацията си, ще посее спор между тях.“* (bPes. 111a) Освен това, на съпруга на неразположената жена е забранено да влиза в синагога, ако се е изцапал чрез нея даже и с праха под краката ѝ. Свещеник, чиято жена, дъщеря или майка е в мензис не може да дава благословия в синагога.¹⁰ Не е учудващо, че много еврейки все още наричат месечния цикъл „проклятието“.¹¹

Ислямът не твърди, че менструиращата жена е по някакъв начин „заразно мръсна“. Тя не е нито „недосегаема“, нито „проклета“. Тя живее нормалния си живот с една единствена наредба: Не е позволено сношение по време на месечния ѝ цикъл. Всеки друг контакт между семейните двойки обаче е позволен. Неразположената жена е освободена през това време от някои ритуали като всекидневните молитви и поста.

Жената в Исляма¹⁷

ЧАСТ 6 - СВИДЕТЕЛСТВОТО

Един друг въпрос, в който Библията и Коранът се различават е въпросът за женското свидетелство. Вярно е, че Коранът нарежда на вярващите да викат двама мъже за свидетели що се отнася до финансови въпроси или един мъж и две жени (**Коран 2:282**). Както и е вярно, че в други случаи Коранът приема свидетелството на една жена като това на един мъж. В действителност свидетелството на една жена може да анулира това на един мъж. Ако един мъж обвини жена си в изневяра, той е длъжен според Корана да се закълне пет пъти като доказателство за вината на жената. Ако жената възрази и също се закълне пет пъти, тя не се приема за виновна и в някои случаи бракът се разтрогва (**Коран 24:6-11**).

От другата страна, в ранното еврейско общество на жената не ѝ е било позволено да свидетелства.¹² Равините са на мнението, че жените не могат да свидетелстват според деветте проклетия, наложени на всяка жена заради „случая“ (виж главата „*Заветът на Ева*“). В днешното израелско общество на жените не е позволено да свидетелстват в съдилищата на равините.¹³ Равините обясняват защо жената не може да свидетелства като цитират **Битие 18:9-16**, където се казва, че Сарра - жената на Авраам - е излъгала. Те използват тази случка като оправдание за това, че жените са негодни за свидетели. Трябва да се отбележи, че разказаната в **Битие 18:9-16** история е спомената няколко пъти в Корана, но без никакъв намек за това, че Сарра е лъгала (**Коран 11:69-74, 51:24-30**). В християнския Запад както църковното, така и гражданското право дават едва от края на последния век на жените правото да свидетелстват.¹⁴

Ако един мъж обвини жена си в изневяра, нейното свидетелство е според Библията невалидно. Обвинената жена трябва да се изправи на съд. При този процес над жената се извършва сложен и унизителен ритуал, за който се счита, че ще докаже вината или невинността ѝ (**Числа 5:11-31**). Ако след този съд бъде намерена за виновна, тя се наказва със смърт. Ако се окаже невинна, съпругът ѝ ще е невинен за всеки грях.

Жената в Исляма ¹⁸

Освен това, ако мъж си вземе жена и той я обвини, че не е била девствена, нейното свидетелство няма да се приеме. Нейните родители трябва да докажат девствеността ѝ пред старшите на града. Ако родителите не могат да докажат невинността на дъщеря си, тя трябва да бъде убита с камъни пред вратата на бащината ѝ къща. Ако те докажат девствеността ѝ, съпругът трябва да изплати само 100 сикли сребро и няма да може да се разведе с нея докато е жив:

„Ако някой вземе жена, и влезе при нея, и я намрази, па я набедява в порочни дела и пусне лоши думи за нея, и каже: „взех тая жена, влязох при нея, и не я намерих девица“, то бащата на момата и майка ѝ нека вземат и изнесат девствените белези на момата пред градските старей при портите; и бащата на момата да каже на старейте: дадох дъщеря си за жена на тоя човек, а (сега) той я намрази, и ето, набедява (я) в порочни дела, като казва: „не намерих дъщеря ти девица“; но ето девствените белези на дъщеря ми. И да разгънат долната дреха пред градските старей. Тогава градските старей да уловят мъжа и да го накажат, и да го глобят със сто сикли сребро, което да дадат на моминия баща, задето оня е пуснал лоши думи за израилска девица; тя пък да си остане негова жена, и той да не може да се разведе с нея през цял живот. Ако ли казаното излезе истина, и момата не бъде намерена девица, то нека доведат момата при вратата на бащината ѝ къща, и градските жители да я пребият с камъни до смърт, понеже е извършила срамно нещо у Израиля, като е блудствувала в бащината си къща: тъй изстребвай злото изсред себе си.“ (Второзаконие 22:13-21)

Жената в Исляма¹⁹

ЧАСТ 7 - ПРЕЛЮБОДЕЯНИЕТО

Прелюбодеянието е грях във всяка една религия. Библията налага смъртно наказание както за прелюбодеятеля, така и за прелюбодейката (Левит 20:10). Ислямът също наказва както прелюбодеец, така и прелюбодейката (Коран 24:2). Дефиницията за прелюбодеяние в Корана обаче значително се отличава от тази в Библията. Прелюбодейство е според Корана изневярата на женен мъж или женена жена. Библията нарича само изневярата на женена жена прелюбодейство (Левит 20:10, Второзаконие 22:22, Книга Притчи Соломонови 6:20-7:27).

„Ако някой се хване да лежи с омъжена жена, то и двамата да се предадат на смърт: и мъжът, който е лежал с жената, и жената: тъй изтребвай злото от Израила.“ (Второзаконие 22:22)

„Ако някой прелюбодействува с омъжена жена, ако някой прелюбодействува с жената на ближния си, - да бъдат умъртвени и прелюбодеецът и прелюбодейката.“ (Левит 20:10)

Според библейската дефиниция, ако един женен мъж спи с неомъжена жена, това не е престъпление. Жененият мъж, който има извънбрачна връзка не е прелюбодеец и обвързаната с него неомъжена жена не е прелюбодейка. Провинение за изневяра е само на лице, когато мъж, женен или ерген, спи с женена жена. В този случай мъжът прелюбодейства, дори ако е ерген и жената прелюбодейства. Тоест прелюбодейство е всеки незаконен полов контакт, в който участва женена жена. Извънбрачната връзка на един женен мъж според Библията всъщност не е престъпление. Но защо този двоен морал. Според Енциклопедия Юдаика, жената е притежание на съпруга ѝ, а прелюбодейството нарушава неговите права над нея; жената, като притежание на съпруга си, няма подобни права над него.¹⁵ Тоест, ако един мъж има сексуална връзка с женена жена, той взема собствеността на друг мъж, затова той трябва да бъде наказан.

До ден днешен в Израел ако един женен мъж има извънбрачна връзка с неженена жена и тя забременее, на децата от тази жена се гледа като

Жената в Исляма²⁰

на законни. Но ако женена жена има връзка с друг мъж, независимо дали е женен или не, децата от този мъж не само че са незаконни, но те се наричат и копелета и им е забранено да се женят за други евреи, с изключение на конвертирала или други копелета. Тази забрана важи за децата до 10 поколения докато петното от прелюбодейството се заличи.¹⁶

В Корана от друга страна никъде не се казва, че някоя жена е притежание на някой мъж. Коранът красноречиво описва връзката между семейните:

„И от Неговите знамения е, че сътвори за вас съпруги от самите вас, за да намерите спокойствие при тях, и стори помежду ви любов и милост. В това има знамения за хора мислеци.“ (Коран 30:21)

Това е представата за брак - любов, милосърдие и мир - в Корана, без владение и двоен морал.

Жената в Исляма²¹

ЧАСТ 8 - ОБЕТЪТ

Според Библията един мъж трябва да изпълни всяко едно обещание, което е дал на Бог. Той не трябва да нарушава думите си. От друга страна обещанието на една жена не е обвързващо. То трябва да бъде одобрено от баща ѝ, ако живее в къщата му или от съпруга ѝ, ако е омъжена. Ако бащата / съпругът не подкрепи обещанието на дъщеря си / съпругата си, обетът ѝ бива заличен и невалиден:

„...ако ли баща ѝ, като чуе, ѝ забрани, то всичките ѝ оброци и зареци, които е наложила на душата си, да се не изпълняват, ... ако ли мъж ѝ, след като е чул, ги е отхвърлил, то всички нейни, излезли из устата ѝ, оброци и зареци на душата ѝ, да се не изпълняват; мъж ѝ ги е унищожил...“ (Числа 30:2-15)

Защо думите на жената не са обвързващи? Отговорът е прост: Защото тя е притежание на баща си преди женитбата и на съпруга си след това. Контролът на бащата над дъщеря му се е простирал до там, че, ако е искал, той е можел да я продаде! В писанията на равините се казва: *„Мъжът може да продаде дъщеря си, но жената не може да продаде дъщеря си; мъжът може да обещае дъщеря си, но жената не може да обещае дъщеря си.“*¹⁷ В литературата на равините също се посочва, че женитбата пренася контрола от бащата на мъжа: *„годеж: превръщане на жената в неприкосновено имущество, неприкосновена собственост на мъжа...“* Очевидно е, че ако жената е собственост на някой друг, тя не може да дава обет, който собственикът ѝ не одобрява.

Интересно е да се подчертае, че напътствията на Библията относно женския обет се отразяват негативно над юдео-християнските жени чак до началото на този (б. пр.: миналия) век. Една омъжена жена на Запад е нямала законен статут. Нито едно от нейните действия не е имало юридическа стойност. Съпругът ѝ е можел да анулира всеки договор или сделка, която тя е сключила. Жените на Запад (наследничките на юдео-християнския завет) са били неспособни да сключват договор, понеже практически те са били нечия собственост. И понеже Библията прехвърля ролята на жената от баща ѝ към съпруга ѝ, те търпели това повече от две хиляди години.¹⁸

Жената в Исляма²²

В Исляма обетът на всеки един мюсюлманин, независимо мъж или жена, го обвързва. Никой няма правото и мощта да анулира обета на някой друг. Ако едно обещание - дали на мъж или на жена - не се изпълни, според Корана, то трябва да бъде изкупено:

„Аллах не ви придиря за празнословието във вашите клетви, а ви придиря, когато се обвързвате с клетвите. За изкупление десет нуждаещи се да бъдат нахранени от препитанието по средата на онова, с което храните семействата си, или да бъдат облечени, или да се освободи един роб. А който няма възможност -; три дена да говее. Това е изкуплението за вашите клетви, ако сте се вrekli. И спазвайте своите клетви! Така Аллах ви разяснява Своите знамения, за да сте признателни!“ (Коран 5:89)

Сподвижниците на пророка Мухаммад (с.а.с.) - мъже и жени - полагали клетва за вярност лично пред него. Жените и мъжете отивали сами при него и полагали клетвите си:

„О, Пророче, ако дойдат при теб вярващите жени да ти се закълнат, че не ще съдружават нищо с Аллах и не ще крадат, и не ще прелюбодействат, и не ще убиват децата си, и не ще скалпват лъжа за онова, което е между ръцете и краката им, и че ще те слушат в одобряването, приеми клетвата им и моли Аллах за тяхното опрощение! Аллах е опрощаващ, милосърден.“ (Коран 60:12)

Един мъж не може да обещае нещо от името на дъщеря си или жена си. Нито е в състояние да отхвърли клетва направена от една от неговите женски роднини.

Жената в Исляма²³

ЧАСТ 9 – ИМУЩЕСТВОТО НА ЖЕНИТЕ

И трите религии са напълно убедени в значението на брака и семейния живот. Те са съгласни също така с водачеството на съпруга в семейството. Въпреки това, съществуват очевидни разлики по въпроса докъде се простират границите на това водачество. За разлика от Исляма юдео-християнската традиция пренася фактически водачеството на съпруга над правото на собственост над съпругата му.

Еврейската традиция гледа на ролята на мъжа над съпругата му от гледна точка на представата, че той я притежава, както притежава роба си.¹⁹ Тази представа е причината за двойния морал при прелюбодейството и за правото на мъжа да анулира обещанието на жена си. Тази представа също така е отговорна за това, че на жената не се дава възможността да контролира имуществото и приходите си. Веднага щом една еврейка се омъжи, тя напълно предава контрола над имуществото и приходите си на съпруга ѝ. Еврейските равини изтъкват правата на мъжа над съпругата му като резултат от владението му над нея: „Щом някой притежава една жена, не е ли логично да притежава и имуществото ѝ?“, и „Ако той получи жената, не трябва ли да получи и имуществото ѝ?“²⁰ Така сватбата кара най-богатата жена да се превърне практически в беднячка. Талмуът описва финансовото положение на жената по следния начин:

„Как може една жена да притежава нещо; не принадлежи ли всичко на съпруга ѝ? Това що е негово е негово и това що е нейно е негово... Нейните приходи и това, което намери по пътищата е също негово. Семейните неща, даже и трохата хляб на масата, са негови. Поканили си гост, който нагости, е все едно, че краде от съпруга си...“ (San. 71a, Git. 62a)

Безспорно е, че имуществото на еврейката е като примамка за кандидатите за женитба. В еврейските семейства част от имуществото на бащата се дава за зестра при женитбата. Точно заради тази зестра, еврейските дъщери са нежелани от бащите им. Един баща трябва да отглежда с години дъщеря си и да се подготви за женитбата ѝ като осигури значителна зестра. Ето защо в еврейските семейства на

Жената в Исляма²⁴

дъщерите не се гледа като на придобивка, а като на дълг.²¹ Това обяснява и защо в предишните еврейски общества раждането на момиче не се е посрещало с радостно празнуване (виж главата „*Порочните дъщери?*“). Зестрата е сватбеният подарък, който задължително трябва да се направи на младоженеца. Тоест той използва зестрата като нейн собственик, но няма право да я продава. От момента на сватбата булката вече не разполага с нея. И още, след женитбата тя трябва да работи и всичките ѝ приходи трябва да се дават на съпруга ѝ, като отплата за това, че я издържа, което е негово задължение. Правата над имуществото ѝ се възвръщат само в два случая: развод или ако мъжът ѝ почине. Ако първо тя умре, той наследява имуществото ѝ. В случай че мъжът умре първо, жената получава предбрачното си имущество, но не наследява нищо от починалия преди нея съпруг. Младоженецът също трябва да дари сватбен подарък на булката, но и в този случай практическият собственик на подаръка остава докато са женени той.²²

Християнството се придържало до неотдавна до същата еврейска традиция. Както духовните, така и гражданските инстанции на Римската Империя (след Константин) изисквали договор за имуществото като едно от условията за признаване валидността на брака. Родителите предлагали дъщерите си като увеличавали зестрата, при което мъжете започнали да се женят по-рано, а родителите искали да отложат женитбата на дъщерите си за по-късно от приетото време.²³ По църковните закони една жена можела да си получи обратно зестрата при разтрогване на брака, освен в случаите, когато била обвинена в прелюбодеяние. В този случай тя губила правата си над зестрата ѝ, която преминавала в ръцете на съпруга ѝ.²⁴ В Християнска Европа и Америка омъжената жена нямала права над имуществото си до края на 19^{ти} и началото на 20^{ти} век. През 1632 год. например били записани и публикувани правата на жените във Великобритания. Нейните „права“ включвали: „*Това, което е било на съпруга, си е негово. Това, което е било на съпругата, е на съпруга.*“²⁵ След сватбата жената губила не само имуществото си, но и индивидуалността си. Нито едно от нейните действия нямало правна стойност. Съпругът ѝ можел да анулира всичките ѝ покупки или подаръци, които е направила, така сякаш са били нелегални. На всеки, който е сключвал договор с нея, се гледало като на престъпник

Жената в Исляма²⁵

участващ в измама. И още, тя не можела да съди или бъде осъждана от нейно име, нито е имала право да съди съпруга си.²⁶ Една омъжена жена била в очите на властта практически като малолетна. Жената принадлежала чисто и просто на съпруга си и затова губила имуществото си, правата си и фамилното си име.²⁷

От 7^{-ми} век сл.Хр. Ислямът гарантира на омъжените жени отнетите им чрез юдео-християнската традиция права. В Исляма, младоженката и семейството ѝ не са по никакъв начин задължени да дарят каквото и да е на младоженеца. Момичетата в ислямските семейства не са бремене. Според Исляма една жена е толкова достойна, че на нея не ѝ е нужно да подготви подарък, за да примами потенциален кандидат. Младоженецът е този, който трябва да предостави сватбен подарък на жената. Този подарък е нейна собственост и нито съпругът, нито семейството ѝ имат права над него. В някои мюсюлмански общества днес, не е рядкост сватбеният подарък да е диаманти на стойност стотици хиляди долари.²⁸ Ако по-късно жената се разведе, тя запазва сватбения си подарък. Съпругът няма право на нито една част от имуществото на жена си, ако тя доброволно не реши да му даде нещо.²⁹ Коранът изказва съвсем ясно становището си:

„И давайте на жените задължителната плата от сърце! А ако ви отстъпят нещо от него, яжте го със здраве и охота!“ (Коран 4:4)

Имуществото и приходите на жената са напълно под нейн контрол и за нейно лично ползване; нейната прехрана, както и тази на децата е отговорност на мъжа.³⁰ Без значение колко богата е жената, тя не е длъжна да се включва в издръжката на семейството със съпруга си, освен ако тя сама не пожелае това. Съпругеските двойки се наследяват взаимно. И още, една омъжена жена запазва в Исляма гражданските си права и фамилното си име.³¹ Един американски съдия коментира правата на жената в Исляма по следния начин: *„Една мюсюлманка може да се омъжи и десет пъти, но личността ѝ не се поглъща от различните ѝ съпрузи. Тя е една слънчева планета със собствено име и характер.“*³²

Жената в Исляма²⁶

ЧАСТ 10 - РАЗВОДЪТ

Трите религии се различават значително в становищата си за развод. Християнството отхвърля развода напълно. Новият Завет ясно се застъпва за неразтрогваемостта на брака. Твърди се, че Иисус е казал: „...който напусне жена си, не поради прелюбодеяние, той я прави да прелюбодействува; и който се ожени за напусната, той прелюбодействува“ (Мат. 5:32). Този строг идеал без съмнение е нереалистичен. Той предполага наличието на перфектен морал, който никое общество не е постигало. Ако една двойка забележи, че не може да запази семейството си, то забраната за развод не би ѝ се отразила добре. Да се задължават двойки, които не се разбират, да живеят заедно е нито нещо ефективно, нито благоразумно. Не е чудно, че целият християнски свят се е принудил да позволи развода.

Юдаизма от своя страна разрешава дори и безпричинния развод. Старият Завет дава правото на мъжа да се разведе със съпругата си, даже и ако тя просто не му харесва:

„Ако някой вземе жена и ѝ стане мъж, но тя не добие благоволение в очите му, понеже той намира в нея нещо противно, и ѝ напише разводно писмо, даде ѝ го в ръце, и я изпрати от къщата си, и тя излезе от къщата му, па отиде и се омъжи за друго, но и тоя мъж я намрази и ѝ напише разводно писмо, даде ѝ го в ръце, и я изпрати от къщата си, или пък тоя последният мъж, който я е взел за жена, умре, - то първият ѝ мъж, който я бе напуснал, не може пак да я вземе за жена, след като тя е осквернена, понеже това е гнусно пред Господа (твоя Бог); не мърси земята, която ти даде Господ, Бог твой, за дял.“ (Второзаконие 24:1-4)

Горният цитат е причината за някои значителни дискусии сред еврейските учени, поради разминаването им в тълкуването на използваните думи „противно“, „намрази“ и „не добие благоволение“. Талмудът документира различните им гледни точки:

„По учението на Шаммаи един мъж не може да се разведе с жена си, освен ако не я намери за виновна в изневяра, докато по учението на Хиллел той може да се разведе с нея даже ако тя е развалила едно

Жената в Исляма²⁷

ядене. Равинът Акиба казва, че той може да се разведе с нея, ако намери по-хубава от нея жена.“ (Git. 90a-b)

Новият Завет се ориентира на вижданията на Шаммаи, дакато еврейският закон се придържа към становищата на Хиллел и равин Акиба.³³ Тъй като се е наложила хиллеловата гледна точка, в еврейския закон е станало продължителна традиция, на мъжа да се дава свободата да се разведе със жена си без каквато и да е основателна причина. Старият Завет не само дава правото на мъжа да се разведе с „противната“ си съпруга, но и счита за задължително „злата жена“ да се изостави:

„Унило сърце, тъжно лице и сърдечна рана е лошата жена. Отпуснати ръце и разслабени колена е жена, която не ощастливи своя мъж. От жена е началото на греха, и чрез нея всички умираме. Не давай на вода изто'к, нито на зла жена - власт; ако тя не ходи под твоя ръка, отсеци я от плътта си.“ (Премъдрост на Исуса, син Сирахов 25:25-29)

В Талмуда се съобщават различни действия на жената, при които мъжът ѝ е длъжен да се разведе с нея: *„Ако е яла на пътя, ако е пила ненаситно на пътя, ако е кърмила на пътя, във всички тези случаи според равин Меир тя трябва да напусне съпруга си.*“ (Git. 89a)

Талмудът задължава също да се напусне безплодната жена (- която не е родила деца в рамките на десет години): *„Нашите равини са на мнението: Ако мъж вземе жена и живее с нея десет години, а тя не му роди деца, той трябва да се разведе с нея.*“ (Yeb. 64a)

В еврейското право жените не могат да искат развод. Само в много редки и тежки случаи жената може да даде жалба за развод пред еврейския съд. За да има правото на развод, причините трябва да са съвсем обосновани. Някои от допустимите са: мъж с физически дефекти или кожно заболяване; мъж, който не изпълнява съпругеските си задължения и т.н. Съдът може да подкрепи жалбата на жената за развод, но не може да разтрогне брака. Само съпругът може да го разтрогне, давайки на жена си писмото за развод. Съдът може да го измъчва, глоби, затвори и отлъчи, за да го накара да предостави нужното писмо на съпругата си, но ако той остане

Жената в Исляма ²⁸

непреклонен, то той може да откаже да даде развод на жена си и да я върже за себе си до живот. И по-лошо дори, той може да я напусне без да ѝ даде развод и да я остави нито свободна, нито омъжена. Той може да се ожени за друга жена или да живее с някоя неомъжена без брак, както и да има деца от нея (на тези деца се гледа според еврейското право като на законни).

Изоставената жена не може да се омъжи за друг мъж, докато е законно омъжена и не може да живее с друг мъж, защото тогава би била обвинена в прелюбодейство и децата от тази връзка биха били незаконни до десет поколения. Жена в такава ситуация се нарича „агуна“ (прикована жена).³⁴ В САЩ в днешно време се намират приблизително 1000 до 1500 еврейки, които са „агунот“ (мн. ч. за „агуна“), дакато в Израел те може да са повече от 16000. В замяна на еврейския развод мъжете могат да измъкнат хиляди долари от завързаните си съпруги.³⁵

В сравнение с Християнството и Юдаизма Ислямът заема една средна позиция относно развода. Женитбата в Исляма е свята връзка, която не трябва да се разваля, освен по основателни причини. На двойките се препоръчва да използват всеки възможен лек, когато забележат, че бракът им е в опасност.

Прибягва се до развод само когато няма друг изход. Накратко, Ислямът признава развода, но се опитва по всякакъв начин да го предотврати. Нека да разгледаме първо в кои случаи той е приет. Ислямът признава правата и на двамата партньори да прекъснат семейната си връзка.

На съпруга Ислямът дава правото за *талак* (развод). И за разлика от Юдаизма той гарантира правото на жената да разтрогне брака, което е познато като *кхула*.³⁶ Ако мъжът разтрогне брака давайки развод на жена си, той не може да си вземе обратно нито един от сватбените подаръци, които ѝ е дал. Коранът изрично забранява на мъжа да си вземе сватбените подаръци, без значение от стойността и цената им:

„А ако пожелаете на мястото на една съпруга да вземете друга и сте дали голямо богатство на първата, не взимайте нищо от него! Нима ще го вземете с измама и явен грях?“ (Коран 4:20)

Жената в Исляма ²⁹

В случай че жената реши да прекъсне брака, тя трябва да върне подаръците на съпруга си. Връщането на подаръците в този случай е справедлива компенсация за мъжа, който желае да задържи жена си.

Коранът заръчва на мюсюлманите да не си взимат сватбените подаръци от жената, освен в случай че жената реши да разтрогне брака:

„И не ви е позволено да взимате нищо от онова, което сте им дали, освен ако двамата се опасяват да не престъпят границите на Аллах. Ако се опасявате, че двамата не ще спазят границите на Аллах, не е прегрешение за тях, ако жената даде откуп. Това са границите на Аллах, не ги нарушавайте!“ (Коран 2:229)

Една жена отишла веднъж до пророка Мухаммад (с.а.с.), искайки да разтрогне брака си; тя каза на пророка (с.а.с.), че нямала проблем нито с характера, нито с държанието на съпруга си. Единственият ѝ проблем е, че той до такава степен не ѝ допадал, че не можела да живее повече с него. Пророкът (с.а.с.) я попитал: *„Ще му върнеш ли градината (сватбения подарък, който той ѝ бил направил)?“* Тя отговорила: *„Да.“* Тогава пророкът наредил на мъжа да си вземе градината и да приеме брака за разтрогнат. **(Букхари)**

Има случаи, когато една мюсюлманка иска да запази брака си, но е задължена да го разтрогне, поради някои непреодолими причини, като: жестокост от страна на мъжа, безпричинно изоставяне, мъжът не изпълнява семейните си задължения и т.н. В тези случаи бракът се разтрогва от ислямския съд.³⁷

Накратко, Ислямът е дал на мюсюлманката съвършени права: Тя може да прекъсне брака, което се нарича *кхула'* и може да даде жалба за развод. Един своеволен мъж не може да върже мюсюлманката. Точно тези права са примамвали живеещите в ислямски общества еврейки през 7^{-ми} век да искат развод пред ислямските съдилища. Равините незначително и анулирали тези свидетелства и за да прекъснат тази практика те дали нови права и привилегии на еврейките, опитвайки се да прекратят жалбите пред ислямските съдилища. Живеещите в християнски общества еврейки нямали същите

Жената в Исляма ³⁰

възможности и привилегии за развод пред римската правна система, която не била по-атрактивна от еврейската.³⁸

Да се концентрираме сега над това, как Ислямът обезсърчава развода.

Пророкът на Исляма (с.а.с.) казал на вярващите: *„от всички позволени действия разводът е най-мразеното от Бог.“* (Абу Дауд)

Един мюсюлманин не може да се разведе с жена си само защото тя не му харесва. Ислямът заръчва на мюсюлманите да са мили към съпругите си, даже и когато те са им безразлични или не им харесват:

„...И живеете с тях, както подобава. А ако сте ги възненавидили, то може и да възненавидите нещо, а Аллах да е вложил в него много добро.“ (Коран 4:19)

Пророкът Мухаммад (с.а.с.) е дал една подобна инструкция: *„Вярващ мюсюлманин не трябва да мрази вярваща мюсюлманка. Ако не му харесва едно от качествата ѝ, ще е благодарен за друго.“* (Муслим)

Пророкът (с.а.с.) подчертал също, че най-добрият мюсюлманин е този, който е най-добър към съпругите си:

„Вярващият с най-искрената вяра е този, който има най-добрият характер, а най-добрият от вас е този, който е най-добър към съпругите си.“ (Тирмиди)

Ислямът е практическа религия и допуска, че има обстоятелства, в които бракът достига границите за да се разруши. В тези случаи, един съвет за доброта и самоконтрол не е решението. Така, какво трябва да се направи, за да се запази бракът в тези случаи? Коранът дава някои практически съвети за този (съпруга или съпругата), чийто партньор е злосторникът. За съпруга, чиято жена е свадлива в брачното всекидневие, Коранът дава четири съвета, които са споменати в следващите аяти:

„...А онези, от чието непокорство се страхувате, (1) увещавайте, (2) [после] се отдръпнете от тях в постелите, (3) и [ако трябва] ги удрайте! А покорят ли ви се, не търсете средство против тях!

Жената в Исляма ³¹

Аллах е всевишен, превелик. (4) А ако ви е страх от раздор между двамата, пратете съдник от неговото семейство и съдник от нейното семейство. Ако искат сдобряване, Аллах ще ги помири...“
(Коран 4:34-35)

Първо трябва да се приложат първите три. Ако те не помогнат, трябва да се потърсят съдници от семействата. В светлината на горните аяти трябва да се спомене, че удрянето (б. пр.: под удряне се има предвид съответно на хадисите на пророка (с.а.с.) леко потупване) на буйната жена е временна мярка към която се прибягва като трета в неизбежни случаи с надеждата, че това ще поправи злосторничеството на жената. Ако това се случи, на мъжа - както е споменатото в този аят - не е позволено да продължи да безпокои жена си. Ако това обаче не помогне, той не може да прилага тази мярка повече, а трябва да се използва крайната възможност за сдобряване чрез някой от семейството.

Пророкът Мухаммад (с.а.с.) е наредил на мюсюлманските съпрузи, че не трябва да прибягват до тези мерки, освен в краен случай, като например явен разврат от страна на съпругата. Дори в тези случаи наказанието трябва да е леко и ако жената се поправи, на съпруга не е позволено да ѝ се ядосва:

„В случай, че развратничат явно, може да ги изоставите в леглото и да приложите леко наказание. Ако ви се покорят, не търсете у тях отново нещо за да им се ядосвате.“ **(Тирмиди)**

Пророкът на Исляма (с.а.с.) осъдил освен това всяко безпричинно посягане. Някои мюсюлманки се били оплакали пред него, че мъжете им ги удряли. Когато чул това, пророкът (с.а.с.) се изказал категорично: *„Този, който прави това (удря жена си), не е най-добрият сред вас.“* **(Абу Даууд)**

На това място трябва да се посочи, че пророкът (с.а.с.) е казал също:

„Най-добрият сред вас е този, който е най-добър към семейството си, а аз съм най-добрият от вас към моето семейство.“ **(Тирмиди)**

Жената в Исляма ³²

Пророкът (с.а.с.) посъветвал една жена - Фатима бинт Каис - да не се омъжва за един мъж, понеже той бил известен с това, че бие жените: *„Отидох при пророка (с.а.с.) и му казах: Абу Джахм и Му'ауиа искат да се оженят за мен. Пророкът (с.а.с.) отговори (съветвайки): Му'ауиа е много беден, а Абу Джахм посяга на жените.“* (Муслим)

Трябва да се отбележи, че Талмудът разрешава удрянето на жената дори с цел възпитаването ѝ.³⁹ Съпругът не е ограничен до екстремния случай на явен разврат. На него му е позволено да удрия съпругата си, ако тя само отказва да върши домашните си задължения. И още повече, той не е ограничен да използва само леко наказание. На него му е позволено да пречупва ината на жена си като я бие или уморява от глад.⁴⁰

На жената, чийто съпруг е с лош нрав, при приближаване на възможността брака да се разпадне, Коранът дава следния съвет:

„И ако жена се страхува от своя съпруг, от неприязън или отдръпване, не е прегрешение за тях помежду им да се помират. Най-добро е помирението...“ (Коран 4:128)

В този случай жената се съветва да се опита да се помири със съпруга си (с или без помощник от семейството). Жената не се съветва да прибегва към една от двете мерки, да се въздържа от секс или да бие съпруга си. Причината за това несъответствие е предпазването на жената от буйни физически реакции от страна на съпруга ѝ, който е така или иначе с лоши обноси. Такива физически реакции в резултат на гняв биха по-скоро навредили на брака и на жената отколкото да им помогнат. Някои учени са на мнението, че съдът може да наложи тези мерки от името на жената. Тоест съдът първо предупреждава размирния съпруг, после му забранява леглото на жена му и накрая изпълнява символичен бой.⁴¹

Заклучение: Ислямът съветва мюсюлманските брачни двойки да запазят брака си в моменти на напрежение и тревоги. Ако единият от двамата излага на опасност семейната връзка, на другия е наредено да направи всичко възможно и ефективно за да запази тази свещена връзка. Едва когато всички мерки не помогнат, на партньорите е позволено да се разделят с мир и приятелски.

Жената в Исляма ³³

ЧАСТ 11 - МАЙКАТА

Старият Завет нарежда на различни места мило и внимателно държание към родителите и осъжда този, който ги обижда. Например: „Който хули баща си или майка си, да бъде умъртвен...“ (Левит 20:9) и „Мъдър син радва баща си, а глупав човек нехае за майка си“ (Книга Притчи Соломонови 15:20).

Уважението на бащата е споменато на няколко места, като например „Мъдър син слуша бащина поука...“ (Книга Притчи Соломонови 13:1), но майката не се споменава никъде самостоятелно. Никъде не е наблегнато специално над това с майката да се държи мило, като знак на признателност за големите ѝ болки при раждането и кърменето. Освен това, за разлика от бащите, майките не наследяват нищо от децата си.⁴²

Трудно е да се каже за Новия Завет като Свето Писание, че нарежда да се уважава майката. Напротив човек остава с впечатлението, че милите обноси към майката са пречка по пътя към Бог. Според Новия Завет никой не може да бъде добър християнин, който да е достоен да бъде ученик на Исус, ако не мрази майка си. Приписва се на Исус, че е казал:

„ако някой дохожда при Мене, и не намрази баща си и майка си, жена си и децата си, братята и сестрите си, та дори и самия си живот, той не може да бъде Мой ученик.“ (Лук. 14:26)

Новият Завет изобразява дори Исус като безразличен или неучтив към собствената си майка. Например, когато тя дошла да го види докато той проповядвал сред една тълпа, той не се погрижил да я погледне:

„И дойдоха майка Му и братята Му и, като стояха вън, пратиха при Него да Го викат. Около Него седеше народ. И Му казаха: ето, майка Ти, и братята Ти, и сестрите Ти, вън, дирят Те. Той им отговори и рече: коя е майка Ми, или кои са братята Ми? И като огледа седещите наоколо Си, каза: ето Моята майка и Моите братя;

Жената в Исляма ³⁴

защото, който изпълни волята Божия, той Ми е брат, и сестра, и майка.“ (Марк. 3:31-35)

Някой може да аргументира с факта, че Иисус е искал да даде на публиката един важен урок, че духовните връзки не са по-незначителни от семейните. Но той е можел да поучи слушателите си без да показва такова пълно пренебрежение към майка си. Същото неучтиво отношение е описано, когато той отказал да приеме становището на една от слушателките му, която похвалила ролята на майка му при раждането и отглеждането му:

„А когато Той говореше това, една жена издигна глас от народа и Му рече: блажена е утробата, която Те е носила, и гърдите, от които си сукал! А Той рече: да, но блажени са и тия, които слушат словото Божие и го пазят.“ (Лук. 11:27-28)

Ако една майка от нивото на девственицата Мария се третира толкова неучтиво от сина си в ролята на Иисус Христос, както е описано в Новия Завет, тогава как би трябвало да се отнасят обикновените християнски синове към една обикновена християнска майка?

Благородното, почтеното и доброто държание към майката в Исляма е несравнимо. Коранът поставя важността за доброта към родителите на второ място след важността да се служи единствено на Бог:

„И повели твоят Господ да не служите другиму освен Нему, и към родителите -; добрина! Ако единият от тях или и двамата достигнат старостта при теб, не им казвай: „Уф!“ и не ги навиквай, а им казвай ласкави слова! И от милосърдие спусни за тях крилото на смирението и кажи: „Господи мой, помилвай ги, както и те ме отгледаха от малък!““ (Коран 17:23-24)

Коранът набляга на различни места над специалната роля на майката при раждането и отглеждането на децата:

„И повелихме на човека да се отнася добре с родителите си... Носи го майка му в слабост връз слабост и го отбива в две години. Бъди признателен на Мен и на родителите си! ...“ (Коран 31:14)

Жената в Исляма³⁵

Специалната роля на майката в Исляма е описана красноречиво от пророка Мухаммад (с.а.с.):

„Един мъж попитал пророка: „Кого трябва да уважавам повече?“ Пророкът отговорил: „Майка ти“. „И кого след това?“ - попитал мъжът. Пророкът отговорил: „Майка ти“. „И кого след това?“ - попитал мъжът. Пророкът отговорил: „Майка ти“. „И кого след това?“ - попитал мъжът. Пророкът отговорил: „Баща ти.““
(Бухари и Муслим)

Между малкото правила в Исляма, които наистина се изпълняват от мюсюлманите в днешно време, е внимателното държание към майките. Уважението, което мюсюлманските майки получават от синовете и дъщерите си, е образцово. Интензивната връзка между мюсюлманските майки и децата им и дълбокото уважение на мюсюлманските деца към майките им обикновено изумява Запада.⁴³

Жената в Исляма ³⁶

ЧАСТ 12 – ЖЕНАТА И ПРАВОТО Й НА НАСЛЕДСТВО?

Една от най-важните разлики между Корана и Библията е тяхното становище за наследството на жената от починалите ѝ роднини. Библейската гледна точка е описана накратко от равин Епщайн: *„Непрекъсната и неприкосновена традиция откакто Библията съществува не дава правото на жените в семейството - съпруги и дъщери - да наследяват от семейното имане. В по-примитивните закони за наследството на жените се гледа като част от имуществото и като роби без право на наследство. По късно, според повелите на Мойсеевия закон, на дъщерите е било позволено да наследяват, ако е нямало мъжки наследници, но дори и в тези случаи на съпругата не се е гледало като на наследник.“* ⁴⁴ На въпроса *„Защо женските членове на семейството са част от семейното имущество?“* равин Епщайн отговаря: *„Те принадлежат преди женитбата на бащите си, след женитбата на съпрузите си.“* ⁴⁵

Библейските правила за наследството са изложени в **Числа 27:1-11**. На една жена не се дава дял от имуществото на мъжа, в същото време той е първият ѝ по ред наследник, дори преди синовете ѝ. Дъщерята може да наследява само ако няма мъжки наследници. Майката не наследява нищо, докато бащата наследява. В случай че има мъжки наследници, вдовиците и дъщерите са оставени на тяхната милост. Ето защо вдовиците и осиротелите момичета са измежду най-онеправданите членове на еврейското общество.

Християнството следвало дълго време тази схема. Както духовното, така и общественото право не допускали дъщерите да делят с братята си бащиното имане. Освен това съпругите били лишени от всякакви наследствени права. Тези несправедливи закони просъществували до края на миналия (бл.пр.: по-миналия) век. ⁴⁶

Сред езическите араби преди Исляма правата за наследство се простирали само върху мъжките роднини. Коранът анулирал всички несправедливи обичаи и дал на всички женски роднини правото да наследяват: *„За мъжете има дял от онова, което са оставили родителите и най-близките, и за жените има дял от онова, което са*

Жената в Исляма³⁷

оставили родителите и най-близките -; малко или много -; предписан дял. “ (Коран 4:7)

Мюсюлманските майки, съпруги, дъщери и сестри са се радвали на правото да наследяват 1300 години преди Европа да признае, че тези права въобще съществуват. Поделянето на наследството е обширна тема с много подробности (Коран 4:7,11,12,176). Главното правило е, че частта за жената е наполовина по-малка от тази за мъжа, с изключение на случаите, когато майката получава същата част като бащата. Ако това главно правило се разглежда без оглед на другите обвързващи мъжа и жената закони, то то може да изглежда несправедливо. За да се разбере обаче стоящата зад това правило основна причина, трябва да се вземе предвид факта, че финансовите задължения на мъжа в Исляма значително надвишават тези на жената (виж главата „Женското имущество?“). Младоженецът трябва да предостави на булката сватбен подарък. Този подарък е нейна лична собственост и ѝ принадлежи дори, ако по-късно бракът бъде разтрогнат.

Булката не е обвързана да предостави какъвто и да е подарък на младоженеца. Мюсюлманинът е натоварен освен това с издръжката на жената и децата си. От своя страна жената не е длъжна да му помага в тази сфера. Имуществото и приходите ѝ са за нейно лично ползване, освен това, което тя предостави на съпруга си по собствена воля. Всеки трябва да осъзнае, че Ислямът горещо насърчава семейния живот. Той окуражава младежта да се жени, обезсърчава разводите и не гледа на безбрачието като на добродетел. Затова в ислямските общества семейният живот е наистина нещо нормално, а ергенският рядко срещан. Почти всички възрастни жени и мъже в ислямските общества са женени. В светлината на тази действителност всеки би осъзнал, че мюсюлманите в сравнение с мюсюлманките са натоварени с много повече финансови задължения и затова законът за наследството цели да компенсира това неравновесие, за да няма междуполови и междукласови войни. След едно кратко сравнение на финансовите права и задълженията на мюсюлманката, една британска мюсюлманка направи заключението, че Ислямът е не само справедлив към жените, но и великодушен.⁴⁷

Жената в Исляма ³⁸

ЧАСТ 13 – НИЩЕТАТА НА ВДОВИЦИТЕ

Понеже Старият Завет не им дава правото да наследяват, вдовиците са най-уязвимите членове на еврейското общество. Мъжките роднини, които наследяват всичко от имуществото на покойния съпруг, трябва да се грижат за тях. Вдовиците не са в състояние да наложат на наследника да изпълни този свой дълг и са зависими от милостиня. Те са били най-низшата класа в древния Израел и това да си вдовица е символизирало върховно падение (**Иисус Навин 54:4**). Но нищетата на вдовиците в библейската традиция надхвърля лишаването ѝ от наследството на съпруга ѝ. Според **Битие 38**, бездетната вдовица трябва да се омъжи за брата на съпруга си, дори ако той е вече женен, така че той да може да създаде потомство за починалия си брат, което ще предпази името на брат му от заличаване.

„Тогава Иуда рече на Онана: влез при братовата си жена, ожени се за нея като девер и възстанови на брата си потомство.“ (Битие 38:8)

Съгласието на вдовицата за този брак не се иска. На нея се гледа като на част от имуществото на починалия ѝ съпруг, чиято главна цел е да осигури потомство. Това библейското право се прилага все още в днешен Израел.⁴⁸ Бездетната вдовица в Израел се завещава на брата на съпруга ѝ. Ако братът е прекалено млад за да се ожени, тя трябва да чака докато той порасне. Ако братът на починалия се откаже да се ожени за нея, тя е свободна да се омъжи по свой избор. В Израел не е рядкост вдовицата да бъде изнудвана от девера си, за да се освободи.

Езическите араби имали подобни практики преди Исляма. На вдовицата се е гледало като на част от имуществото на мъжа, което се наследявало от мъжките му наследници и тя обикновено се е давала за жена на най-големия син на починалия си мъж от друга негова жена. Коранът критикува строго и анулира този унижителен обичай: *„И не встъпвайте в брак с жените, за които са се женили бащите ви, освен което е било [преди Исляма]. Това е непристойност, гнусота и злочест път.“ (Коран 4:22)*

Жената в Исляма ³⁹

Вдовиците и разведените жени са до такава степен унижени в библейската традиция, че и най-висшият духовник няма правото на това да се ожени за вдовица, разведена жена или проститутка:

„За жена той трябва да вземе мома (от народа си); не бива да взема вдовица, или напусната, или опорочена (или) блудница, а мома от народа си той трябва да взема за жена; той не бива до опорочва своето потомство в народа си...“ (Левит 21:13-15)

Днес в Израел на наследник на рода Кохен (древни висши духовници) не е позволено да се ожени за разведена, вдовица или проститутка.⁴⁹ В еврейското право на жена, която е овдовяла три пъти, ако и трите ѝ съпрузи са починали от естествена смърт, се гледа като на „фатална“ и на нея ѝ е забранено да сключи отново брак.⁵⁰ Коранът от своя страна не разделя хората по статут или по фаталност. Вдовиците и разведените жени са свободни да се женят за когото си изберат.

В Корана на вдовиците и разведените не се гледа като на опетнени:

„А когато сте дали развод на жени и те са изпълнили срока [на изчакване], задръжте ги с благо или ги пуснете с благо! И не ги задържайте с насилие, престъпвайки! А който направи това, угнетява себе си. И не се отнасяйте с насмешка към знаменията на Аллах, и споменавайте благодатта на Аллах към вас, и онова, което ви е низпослал от Книгата и мъдростта за ваше наставление! И бойте се от Аллах, и знайте, че Аллах всяко нещо знае!“ (Коран 2:231)

„А които от вас се поминат и оставят вдовици -; те да изчакат сами със себе си четири месеца и десет дена. Щом изпълнят срока, няма прегрешение за вас в онова, което вършат със себе си според предписанието. Сведуц е Аллах за вашите дела.“ (Коран 2:234)

„А които от вас се поминат и оставят вдовици, да завещаят на своите съпрузи да се ползват [от наследството] до една година, без да бъдат прогонвани. А ако напуснат, няма прегрешение за вас в онова, което направят със себе си според предписанието. Аллах е всемогъщ, премъдър.“ (Коран 2:240)

Жената в Исляма ⁴⁰

ЧАСТ 14 – ПОЛИГАМИЯТА

Нека се заемем с важния въпрос за полигамията. Полигамията е древна практика, която се среща в много от човешките общества. Библията не порицава полигамията. Напротив, Старият Завет и писанията на равините често утвърждават валидността на полигамията. Казано е, че цар Соломон е имал над 700 жени и 300 наложнички (**Трета Книга Царства 11:3 [У Евреите: Първа книга на Царете]**). Също така е казано, че цар Давид е имал многобройни жени и наложнички (**Втора Книга Царства 5:13 [У Евреите: Втора книга Самуилова]**). Старият Завет съдържа предписания за това как да се разделя имуществото на един мъж сред синовете му от различните жени (**Второзаконие 22:7**). Единственото ограничение в полигамията е жененето за две сестри едновременно (**Левит 18:18**). Талмудът съветва за максимум четири жени.⁵¹ Европейските евреи практикували полигамия до 16 век. Източните евреи я практикували, докато в Израел тя не била забранена от гражданското право. Но в духовното право, което стои в такива случаи над гражданското, полигамията е позволена.⁵²

Какво може да се каже във връзка с Новия Завет? Според свещеник Хилманн - в неговата книга - полигамията е позволена: *„Никъде в Новия завет не се споменава, че брака трябва да е моногамен или пък да се забранява изрично полигамията.“*⁵³ Освен това Иисус не е осъждал полигамията, която се е практикувала от евреите по негово време. Свещеник Хилманн набляга на факта, че католическата църквата е забранила полигамията за да се приспособи към гръцко-римската култура (която зачита само една законна съпруга, но допуска държанки и проститутки). Той цитира св. Августин: *„Действително в днешно време, пригаждайки се към римските традиции, не е вече позволено да се взима още една съпруга.“*⁵⁴

Африканските църкви и християни често напомнят на европейските си братя, че забраната на полигамията е културна традиция, а не действителна християнска забрана.

Коранът позволява полигамията, но не без граници:

Жената в Исляма ⁴¹

„А ако ви е страх, че няма да сте справедливи към сираците, [ако се ожените за тях,] встъпвайте в брак с онези от жените, които харесвате -; две и три, и четири. А ако ви е страх, че няма да сте справедливи -; с една ...“ (Коран 4:3)

Коранът, за разлика от Библията, ограничава максималния брой на жените до четири при условие, че те се третират еднакво и справедливо. Погрешно е да се разбира, че Коранът задължава вярващите да практикуват полигамия или че на полигамията се гледа като на идеал. С други думи, Коранът *„толерира“* и *„позволява“* полигамията. Но защо полигамията е позволена? Отговорът е лесен: Има места и времена, в които са налице наложителни социални и морални причини. Както горните аяти показват, въпросът за полигамията в Исляма не може да се разбере без обществените задължения към сираците и вдовиците. Като една универсална религия Ислямът е годен за всяко място и време без да игнорира заставящите морални задължения.

В някои общества броят на женското население надхвърля това на мъжкото. В САЩ има 11 млн. повече жени от мъже. В страни като Гвинея за 1 на 100 мъже има 122 жени. В Танзания има 95,1 мъже за 100 жени.⁵⁵ Какво трябва да направи едно общество при неравно съотношение на половете? Има различни решения, някои мислят за безбрачие, други за убийството на новородени момичета (което се среща в някои от обществата в днешно време!). Някои са на мнението, че изходът е при толерирането на всички видове сексуални връзки: проституция, извънбрачен секс, хомосексуалност и др. За други общества, като днешното африканско общество, най-почтеният изход е да се позволи полигамният брак като приемана и уважавана от обществото институция. Това, което често се разбира погрешно на Запад, е, че в някои общества жените не гледат на полигамията като унижение. Например: много от младите африкански християнки, мюсюлманки или други - предпочитат да се омъжат за женен мъж, който вече се е утвърдил като отговорен съпруг.

Много от африканките карат мъжете си да си вземат още една жена за да не се чувстват самотни.⁵⁶ Проучване сред повече от 6000 жени на възраст между 15 и 59 год., направено във втория по големина град в

Жената в Исляма ⁴²

Нигерия показва, че 60 % от жените ще се радват, ако съпругът им си вземе втора жена. Само 23 % изразяват нежелание да делят съпруга си с друга жена. 27 % при подобно изследване направено в Кения гледат позитивно на полигамията.

В едно проучване направено в провинциите на Кения 25 от 27 жени виждали полигамията като по-положителна от моногамията. Тези жени смятат, че полигамията може да е щастливо и полезно преживяване, ако двете съпруги си помагат.⁵⁷ В повечето африкански общества полигамията е толкова уважавана, че някои протестантски църкви стават все по-толерантни към нея. Един епископ от англиканската църква в Кения заявява: *„Въпреки че моногамията е идеалът за любов между мъжа и жената, църквата трябва да вземе под внимание факта че, в някои общества полигинията е общоприета и че вярата, че полигинията е несъвместима с Християнството няма да издържи дълго.“*⁵⁸

След внимателно проучване на полигамията в Африка Давид Джитари от англиканската църква стига до заключението, че полигамията е една идеална практика, по-християнска от развода и повторния брак, при които изоставената жена и децата страдат.⁵⁹ Аз лично познавам няколко високо образовани африканки, които живеят от дълго на Запад и които нямат нищо против полигамията. Една от тях живее в Щатите и сериозно увещава съпруга си да си вземе втора жена, за да ѝ помага при отглеждането на децата.

Проблемът с дисбаланса на половете нараства във времена на войни. След битка при американските индианци често се нарушавало съотношението между броя на жените и мъжете. Жените, които се радвали на високо обществено положение, приемали полигамията като най-добрата защита от поддаване на неприлични действия. Европейските колониялисти упрекнали индианската полигамия като „нецивилизована“, без да предложат алтернативно решение на проблема.⁶⁰ След Втората Световна Война в Германия е имало 7300000 повече жени отколкото мъже (3.3 млн. от тях били вдовици).

За всеки 1 от 100 мъже между 20 и 30 години е имало по 167 жени от същата възрастова група.⁶¹ Много от тези жени се нуждаели от мъж не само като партньор, но и за да издържа домакинството във време

Жената в Исляма ⁴³

на несравнима мизерия и трудности. Войниците от победилите съюзнически войски се възползвали от уязвимостта на жените. Много млади жени и вдовици имали връзки с войници от окупиращите войски. Някои от американските и великобританските войници плащали за удоволствието си с цигари, шоколад и хляб. Децата се радвали на подаръците, които тези чужденци носели.

Десет годишно дете, което чувало за такъв вид подарък от някое друго дете, си пожелавало от все сърце „англичанин“ за майка си, за да не се налага тя да броди гладна.⁶²

Нека сега да се допитаме съвестно: Кое е по-достойно за една жена? Да се съгласи да е приета и уважавана втора съпруга както сред индианците или действителна проститутка сред „цивилизованите“ армии? С други думи, кое е по-достойно за една жена предписанията на Корана основани на религиозните повели или тези на културата на римската империя?

Интересно е да се отбележи, че на една интернационална младежка конференция в Мюнхен през 1948 год. се е обсъждал дисбаланса на половете. Като се изяснило, че никое от решенията не може да се наложи, някои от участниците предложили полигамията. Първата реакция на слушателите била смесица от шок и отвращение. Но след внимателно разглеждане на предложението, участниците се съгласили, че това е единственото възможно решение. Полигамията била включена съответно в заключителните препоръки от конференцията.⁶³

В днешно време светът има повече оръжия за масово унищожаване, от когато и да е било и европейските църкви ще трябва рано или късно да се съгласят с полигамията като единствен изход. Свещеник Хилманн сериозно признава този факт: *„Напълно възможно е тези геноцидни техники (ядрени, биологични, химични..) да създадат такъв дисбаланс сред половете, че многоженството да се превърне в необходимост за да се преживее... Тогава, противоположно на предишните обичаи и закони, преобладаващите естествени и морални склонности може да се окажат в полза на полигамията. В една такава ситуация духовници и църковни водачи ще трябва да*

Жената в Исляма ⁴⁴

предоставят бързо сериозни решения и библейските текстове оправдавайки една нова концепция за брака.“ ⁶⁴

В днешно време полигамията не престава да е едно обещаващо решение за някои от злините на модерното общество. Колективният ангажимент, който Коранът споменава във връзка с позволенията на полигамията е по-очевиден в някои западни общества отколкото в Африка. Например днес в САЩ сред афро-американското общество се наблюдава една значителна полова криза. Възможно е 1 от 20 младежи да умре преди да е навършил 21 год. За тези между 20 и 35 год. убийството е главната причина за смъртта. ⁶⁵

Освен това, много от младежите са безработни, в затвор или наркомани. ⁶⁶ Като резултат 1 от 4 жени на 40 год. не е била никога омъжена, в сравнение с 1 от 10 бели жени. ⁶⁷

И още, много млади цветнокожи момичета са самотни майки преди да са навършили 20 год. и се нуждаят от някой, който да ги издържа. Крайният резултат от тези трагични обстоятелства е, че все повече от афро-американките са забъркани в извънбрачни връзки. ⁶⁸

Много жени имат връзки с женени мъже, съпругите на които често не знаят за другите жени, които си делят с тях съпруга им. Някои от наблюдателите на кризата с поделянето на мъжете сред афро-американските общества сериозно препоръчват полигамията по взаимно съгласие като временен отговор на липсата на мъже, докато в американското общество се предприемат обширни реформи. ⁶⁹

С полигамия по взаимно съгласие те имат предвид полигамия, която е одобрена от обществото, и с която всички участници са съгласни, което се различава от тайното делене на мъжете, което от своя страна се отразява негативно на жената и на обществото като цяло. Проблемът за поделянето на мъжете сред афро-американците беше тема на една конференция в Темпъл Юниверсити, Филадельфия на 27 януари 1993 год. ⁷⁰ Някои от ораторите препоръчаха полигамията като възможен изход от кризата. Те предложиха, че не трябва да се забранява полигамията, особено в общество, което толерира проституцията и извън-брачните връзки. Коментарът на една жена от публиката, че афро-американците трябва да се поучат от Африка,

Жената в Исляма⁴⁵

където полигамията се практикува отговорно, предизвика ентузиазирани аплодисменти.

Филип Килбрайд, американски антрополог с римско-католически произход, представя в провокиращата си книга „Многоженството днес“ полигамията като решение за някои от болестните състояния на американското общество. Той твърди, че многоженството може да е възможна алтернатива за развод в някои случаи, за да се избегне драматичното въздействие на развода върху много деца. Той твърди, че много от разводите се дължат на необузданите извънбрачни връзки в американско общество. Според Килбрайд за децата е по-добре една извънбрачна връзка да се прекрати чрез многоженство, отколкото с развод: *„Децата ще са по-добре гледани, ако семейството нарасне, отколкото ако се раздели и разпадне.“* Той смята освен това, че и други социални групи биха се облагодетелствали от един полигамен брак, като например възрастните жени, които са изложени на постоянната липса на мъж и афро-американките, които си поделят чужди мъже.⁷¹

През 1987 год. се е провело едно запитване от студентския вестник на калифорнийския университет в Бъркли, при което студентите били запитани дали са съгласни да се позволи на мъжете чрез закон да имат повече от една жена в отговор на осезаемата липса на мъже в Калифорния. Почти всички студенти се съгласили с идеята. Една от студентките заявила, че един полигамен брак би задоволил по-добре емоционалните и физическите ѝ потребности и ѝ би дал същевременно повече свобода отколкото една моногамна връзка.⁷² Същият този аргумент е даден и от няколкото останали фундаменталистки на мормонската секта, членовете на която практикуват многоженство в Америка. Те вярват, че полигамията е идиалният изход за една жена да се наслаждава както на кариера, така и на деца, понеже жените си помагат взаимно при отглеждането на децата.⁷³

Трябва да се допълни, че в Исляма полигамията се основава на взаимно съгласие. Никой не може да задължи една жена да се омъжи за женен мъж. Както и жената има правото да постави за условие, че мъжът ѝ няма правото да се жени за друга жена.⁷⁴ Библията от своя

Жената в Исляма ⁴⁶

страна прибягва понякога към принудителна полигамия. Бездетната вдовица трябва да се омъжи за брата на съпруга си, дори ако той вече е женен (виж главата „Мизерията на вдовиците“), без да се иска нейното съгласие (**Битие 38:8-10**).

Трябва да се отбележи, че в много мюсюлмански общества днес практикуването на полигамията е рядко срещано, тъй като няма значителна разлика между броя на жените и мъжете. Може да се каже, че процентът на полигамните бракове в ислямския свят е по-нисък отколкото процентът на извънбрачните връзки на Запад. С други думи, мъжете в ислямския свят днес са по-моногамни от мъжете на Запад.

Били Греъм - видният християнски евангелист - признава този факт: *„Християнството не иска да направи компромис по въпроса за полигамията. Ако в днешно време то не е готово на това, си вреди само. Ислямът е позволил полигамията като решение за социални проблеми и позволява известна свобода на човешката природа, но само в строго определени законни граници. Християнските страни парадират с моногамия, но в действителност те практикуват полигамия. Никой не може да отрече любовните интриги на Запад. В това отношение Ислямът е една наистина честна религия и позволява на мюсюлманина, ако трябва, да вземе втора съпруга, но забранява всеки вид тайни и извънбрачни връзки, за да запази моралните ценности на обществото.“*⁷⁵

Интересно е да се отбележи, че в днешно време повече не-мюсюлмански, отколкото мюсюлмански страни по света, забраняват полигамията. Една втора жена при пълното съгласие на първата се счита за нарушаване на закона. От друга страна, изневярата без знанието и съгласието на жената е съвсем легитимна и незасегната от закона! Каква правна мъдрост се крие зад това противоречие? Затова ли е създаден закона - да позволява измамата и наказва верността? Това е един от най-необяснимите парадокси в нашия съвременен „цивилизован“ свят.

Жената в Исляма⁴⁷

ЧАСТ 15 - ЗАБРАЖДАНЕТО

Нека се спрем накрая над това, което на Запад се възприема като основен символ на подтисничеството и поробването на жените - забрадката или покривалото на главата. Вярно ли е, че в юдео-християнската традиция няма нищо, което да наподобява забрадката? Нека да разгледаме всичко последователно. Според равина д-р Менчим М. Браяр (п-р по библейска литература към Йешива Университи) в книгата му „Еврейката в равинската литература“ за еврейката е било задължение да излиза навън с було, което понякога покривало цялото лице с изключение на едното око.⁷⁶ Той цитира някои видни равини, които твърдят: *„Не е хубаво за дъщерите на Израил да се разхождат навън без покривало“* и *„Проклет да е мъжът, който оставя косата на жена му да се вижда... една жена, която поставя косата си на показ, ще доведе до мизерия.“* Равинското право забранява да се благославя и моли в присъствието на разголени жени, тъй като на непокритата женска коса се гледа като на „голата“.⁷⁷

Д-р Браяр споменава също: *„По времето на Танаим на непокриването на женската коса се е гледало като на оскърбление на благоприличието ѝ. Ако косата ѝ не е била скрита, тя била наказвана с 400 зузим.“* Д-р Браяр обяснява също така, че на покривалото не се е гледало винаги като на символ за благоприличие. Понякога то символизиращо по-скоро издигнатост и лукс отколкото благоприличие. То изтъквало достойността и превъзходството на видните дами и сигнализирало също така за недостъпността на жената, като собственост на своя съпруг.⁷⁸

Покривалото символизиращо самоуважението и социалното положение на жената. Жените от нисшите класи си слагали често було, за да направят впечатление с по-високо положение. Факта, че на забрадката се е гледало като на символ за издигнатост е причина за това в древните еврейски общества да се е забранявало носенето на було от проститутките. Но те често си слагали специални забрадки за да изглеждат почтени.⁷⁹ Еврейките в Европа носили забрадки до 19. век, след което начинът им на живот се смесил с този на заобикалящата ги светска култура. Външният натиск на европейския

Жената в Исляма ⁴⁸

начин на живот ги накарало да започнат да излизат навън без забрадки. Някои еврейки намерили за по-удобно да заменят традиционната си забрадка с перука като алтернативно покривало за косите им. В днешно време повечето от набожните еврейки покриват косите си само в синагогите.⁸⁰ Някои от тях, като тези от хасид сектата, все още използват перуки.⁸¹

Но какво може да се каже за християнската традиция? Известно е, че католическите монахини покривали косите си стотици години. Но това не е всичко! Св. ап. Павел прави някои много интересни изказвания във връзка с покривалото в Новия Завет:

„Искам да знаете още, че глава на всеки мъж е Христос, а на жената глава е мъжът, на Христа пък глава е Бог. Всеки мъж, който се моли или пророкува с покрита глава, засрамя главата си; и всяка жена, която се моли или пророкува гологлава, засрамя главата си, защото все едно е, като да е обръсната; ако жена не иска да се покрива, нека се стриже; ако пък е срамотно за жена да се стриже или бръсне, нека се покрива. И тъй, мъжът не бива да си покрива главата, защото е образ и слава Божия, а жената е слава на мъжа. Защото не мъжът е от жената, а жената е от мъжа; и не мъжът е създаден за жената, а жената за мъжа. Затова жената трябва да има на главата си знак на мъжова власт над нея - заради Ангелите.“ (1 Кор. 11:3-10)

Обяснението на св. Павел за покриването на жената е, че забрадката представлява символ за авторитета на мъжа - Божия образ и слава - над жената. Св. Тертулиан пише в известната си монография „За покривалото на девиците“: *„Млади момичета, вие връзвате забрадките си на улицата, така трябва да ги връзвате и в църквата, когато сте сред непознати, после ги връзвайте сред братята си...“* По Канона на католическата (и православната) църква има закон, че жените трябва да покриват главите си в църквите.⁸² Някои християнски ереси карат жените да си покриват главите до ден днешен. Причината за покривалото според тези църковни водачи е: *„Покриването на главата от жената е символ за покорността ѝ към нейния мъж и Бог“*, което отговаря на логиката на св. ап. Павел в Новия Завет.⁸³

Жената в Исляма ⁴⁹

От всички доказателства по-горе се вижда, че Ислямът не е измислил забрадката. Обаче я одобрява. Коранът кара вярващите мъже и жени да свеждат поглед и пазят благоприличието си и кара вярващите жени да удължават покривалата на главите си за да покрият вратовете и гърдите си:

„Кажси на вярващите мъже да свеждат погледите си и да пазят целомъдрието си... И кажси на вярващите жени да свеждат поглед и да пазят целомъдрието си, и да не показват своите украшения освен видното от тях, и да спускат покривалото върху пазвата си...“
(Коран 24:30-31)

Коранът изяснява ясно, че забрадката е част от благоприличието. Но защо това благоприличие е важно? Коранът изяснява:

„О, Пророче, кажси на съпругите си и на дъщерите си, и на жените на вярващите, да спускат върху себе си покривалото [когато излизат]. Това е най-подходящото, за да бъдат разпознати и да не ги огорчават...“ **(Коран 33:59)**

Това е същността на въпроса, благоприличието е предписано за да предпази жените от закачки и огорчение - благоприличието е защита. За разлика от забрадката в християнската традиция, ислямската забрадка не е символ за властта на мъжа над жената както и не е символ за подчинението на жената към мъжа. За разлика от забрадката в еврейската традиция, ислямската забрадка не е символ за луксозен живот или издигнатост на някоя женена жена. Ислямската забрадка е единствено символ за благоприличие с цел да предпази всяка една жена. Ислямската логика е, че е по-добре да се предпази, отколкото да се съжالياва. В действителност Коранът до такава степен се ангажира за предпазването на женското тяло и репутацията на жената, че един мъж, който посмее да обвини несправедливо една жена в блудство се наказва жестоко:

„А на онези, които набедят целомъдрени жени, после не доведат четирима свидетели, ударете осемдесет бича и не приемайте никога тяхно свидетелство! Тези са нечестивците.“ **(Коран 24:4)**

Жената в Исляма ⁵⁰

Нека сравним тази коранична позиция с крайно снизходителното наказание за изнасилството в Библията: *„Ако някой срещне девица неспособна, па я хване и легне с нея и ги заварят, - то оня, който е лежал с нея, трябва да даде на моминия баща петдесет (сикли) сребро, а тя да бъде негова жена, понеже той я опорочил; през целия си живот той не може да се разведе с нея.“* (Второзаконие 22:28-29)

Всеки трябва да се запита тук, кой е наистина наказан? Мъжът, който трябва само да плати за изнасилството или момичето, което е задължено да се омъжи да изнасилвача си и да живее с него докато умре? Един друг въпрос, който също би трябвало да се постави е: Кое становище защитава по-добре жената - строгото в Корана или снизходителното в Библията?

Някои хора, особено на Запад, са склонни да гледат насмешливо на аргумента за благоприличието като защита. Те аргументират с това, че най-добрата защита е разпространението на знание, цивилизовано поведение и самоконтрол. На това бихме отговорили:

Правилно, но не и достатъчно. Ако „цивилизацията“ е достатъчна защита, тогава защо за жените в Северна Америка не е безопасно да вървят сами по някоя тъмна улица или да прекосят някои паркинг? Ако образованието е решението, тогава защо видни университети като Куинс предлагат услуга за придружаването на студентките из района на университета?

Ако самоконтролът е решението, тогава защо има случаи на сексуален тормоз на работното място, за които се съобщава всекидневно в медиите? Тези, които са обвинени в сексуален тормоз в последните пет години (б. пр.: последните 10-15 години) са: офицери от армията, менажери, професори, сенатори, съдии и президентът на Америка!

Не можах да повярвам на очите си, като видях следната статистика на деканата на женския факултет на Куинс Юниверсити:

- В Канада всяка шеста минута бива нападната една жена сексуално,

Жената в Исляма ⁵¹

- 1 от 3 жени в Канада са били нападени веднъж в живота им сексуално,
- 1 от 3 жени може да бъде изнасилена или някой да се опита да я изнасили веднъж в живота ѝ,
- 1 от 8 жени бива нападана сексуално от работните или студентските ѝ колеги,
- Едно изследване показва, че 60% от мъжете в канадските университети биха извършили сексуален деликт, ако са сигурни, че няма да бъдат хванати.

Нещо не е наред с обществото, в което живеем. Необходими са коренни промени в начина на живот и културата на днешното общество. Нуждаем се от една благоприлична култура - благоприличие в дрехите, в начина на говорене и сред половете, както при мъжете, така и при жените. Мрачната статистика би нараствала иначе с всеки изминал ден и за нещастие жените ще плащат за това. Всъщност всички страдаме от това, но както казва К. Гибран: *„...за този, който получава ударите не е същото като за този, който ги брои.“*⁸⁴ Затова, общество като Франция, което гони момичетата от училищата заради благоприличните им дрехи, вреди в крайна сметка само на себе си.

Една от най-големите иронии на този свят е, че на забрадката се гледа като на „святост“, ако тя се носи от монахиня, и като на символ за „поробване“ носи ли се от мюсюлманка.

Жената в Исляма⁵²

ЧАСТ 16 – ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Най-често задаваният въпрос от не-мюсюлманите, които прочетоха предишното издание на този скромен труд, беше: Радват ли се в днешно време мюсюлманките в ислямския свят на тези благородни обноси описани тук? Отговорът е за жалост: Не. Тъй като този въпрос се поставя във всяка една дискусия във връзка с положението на жената в Исляма, трябва да се погрижим за отговор, за да представим на читателя цялостната ситуация.

Първо трябва да се отбележи, че поради значителните различия на ислямските общества всяко едно генерализиране би било твърде елементарно. В днешния ислямски свят е налице един широк спектър от становища към жената. Тези становища се различават в различните общества, дори сред едно определено общество има разлики. Въпреки всичко се забелязва една главна тенденция. Всички ислямски общества, едни повече други по-малко, са се отклонили от ислямския идеал по отношение на положението на жената. Това отклонение върви в повечето случаи в две противоположни посоки. Първата е по-консервативна, ограничена и се ориентира към традиции, докато другата е по-либерална и западно ориентирана.

Обществата, които спадат към първата категория третират жените според обичаите и традициите, които са наследили от предшествениците си. Тези традиции отнемат много от правата на жените, които Ислямът им дава. Освен това с жените се държи според обичайните стандарти, които съвсем се отличават от тези за мъжа. Тази дискриминация е проникнала в живота на всяка една жена: като се роди я посрещат с по-малко радост отколкото се посреща едно момче; по-малка е вероятността да ходи на училище; може да бъде лишена от дял от семейното наследство; тя е под непрекъснат надзор, за да не се държи непочтено, докато непочтеността на брат ѝ се толерира; тя може да бъде убита заради извършването на нещо, с което мъжките ѝ роднини биха се хвалили; мнението ѝ почти не се зачита при семейните дела или за благо на обществото. Тя може да няма пълен контрол над имуществото си и брачния ѝ подарък; и накрая в качеството си на майка тя би предпочела да има мъжки рожби, за да се издигне положението ѝ в обществото.

Жената в Исляма ⁵³

От друга страна, има ислямски общества (или различни класи из някои общества), които биват пометени от западната култура и начин на живот. Тези общества имитират лекомислено всичко, което видят от Запада и взимат често най-лошите му плодове. В тези общества е типично за една „модерна“ жена най-големият ѝ приоритет да е да подсили физическата си красота. Поради което тя е обзета от тялото, мерките и килограмите си. Тя се грижи повече за тялото си, отколкото за мозъка си и повече за чара си, отколкото за интелекта си. Нейната способност да очарова, привлича вниманието и възбужда е по-ценена в обществото отколкото постиженията ѝ в образованието, интелектуалните ѝ занимания и обществената работа. Никой не очаква да намери Коран в дамската ѝ чанта, тя е пълна с козметични средства и я съпътства независимо къде отива. Духовността ѝ няма място в обществото, което е обсебено от красотата ѝ. Така тя прекарва живота си, влагайки все повече време за да реализира женствеността си, отколкото човешката си природа.

Защо мюсюлманите са се отдалечили от идеала на Исляма? На този въпрос не е лесно да се отговори. Едно задълбочено обяснение за причината защо мюсюлманите не се придържат към напътствието на Корана по отношение на жените не е предмет на това изследване. Трябва да е ясно обаче, че мюсюлманите са се отдалечили от ислямските повели що се отнася до много от аспектите на живота им. Има голяма разлика между това, в което мюсюлманите вярват и това което в днешно време практикуват. Тази разлика не е един нов феномен.

Той съществува от векове и нараства с всеки изминал ден. Тази нарастваща разлика е довела до катастрофални последствия в Ислямския свят, отразени във всички аспекти от живота: политическа тирания и делене, икономическа изостаналост, социална несправедливост, научен банкрут, интелектуален застои и т.н. Не-ислямското положение на жената сред мюсюлманите днес е просто един симптом на една влошаваща се болест. Всяка реформа на сегашното положение на мюсюлманката не се очаква да бъде плодотворна, ако не се съпроводи с по-дълбоки реформи на начина на живот в мюсюлманското общество. Мюсюлманският свят се нуждае от

Жената в Исляма⁵⁴

ренесанс, който ще го приближи към идеалите на Исляма, а не отдалечи от тях.

Нека обобщим: Твърдението, че жалкото положение на мюсюлманката се дължи на Исляма, е едно недоразумение. Проблемите на мюсюлманите не се дължат на прекалено задълбочаване в Исляма, а са кулминацията на едно продължително и задълбочаващо се отдалечаване от него.

Трябва също така отново да подчертая, че целта на това сравняващо изследване не е да се хули Юдаизма или Християнството.

Положението на жената в юдео-християнската традиция може да изглежда ужасяващо според нашия стандарт в края на 20 век (б. пр.: началото на 21 век). Въпреки това то трябва да се разгледа в съответния исторически контекст. С други думи, всяка обективна оценка на положението на жената в юдео-християнската традиция трябва да се разгледа давайки сметка на историческите обстоятелства, в които тази традиция се е появила. Без съмнение вижданията на равините и свещениците за жената са се повлияни въз основа на преобладаващите становища за жената в техните общества. Самата Библия е писана от различни автори по различно време. Тези автори не е можело да не се подадат на ценностите и начина на живот на обкръжаващите ги хора. Например, законите относно прелюбодейството в Стария Завет са толкова предубедени към жената, че са в пълна противоположност със здравия разум.

Но ако се замислим над факта, че ранните еврейски общества са били завладени от родословната им хомогенност и крайното желание да се разграничат от обкръжаващите ги общества и че единствено изневярата на една омъжена жена от племето заплашва скъпия му стремеж, тогава бихме могли да разберем, но не и да се съгласим с това. Мненията на свещениците срещу жената също не трябва да се вадят от контекста на женомразещата гръцко-римска култура, в която са живели. Би било несправедливо юдео-християнският завет да се оцени без да се разгледа съответния исторически контекст.

В действителност правилното разбиране на юдео-християнския исторически контекст е важно за да се разбере значението на

Жената в Исляма ⁵⁵

приносът на Исляма за световната история и човешката цивилизация. Юдео-християнската традиция е повлияна и формирана от обстановката, условията и обществата, в които е съществувала. През 7^{-ми} век след Хр. това влияние е изкривило оригиналното божествено послание, откровено на Моисей и Иисус, до непознаваемост. Низшето положение на жените в юдео-християнския свят е само един от примерите в това отношение. Затова е било нужно ново божествено откровение, което е трябвало да върне хората обратно на правия път. Коранът описва мисията на новия пророк (с.а.с.) като освобождаване на евреите и християните от товарите, които ги обкръжавали: *„онези, които следват Пратеника, неграмотния Пророк, когото откриват записан у тях в Тората и Евангелието. Той им повелява одобряването и ги въздържа от порищаваното, и им разрешава благините, и им възбранява скверностите. И сменя бремето и оковите, които са на тях...“* (Коран 7:157).

Затова на Исляма не трябва да се гледа като на конкурираща с Юдаизма и Християнството традиция. Той трябва да се разглежда като завършека и усъвършенстването на Божиите послания, които са били откровени преди него.

Накрая на този труд искам да дам следния съвет на глобалната ислямска общност. Основните права на толкова много мюсюлманки са отнети вече толкова дълго време. Грешките на миналото трябва да се поправят. Изпълнението на това не е благосклонност, това е задължение възложено на всеки един мюсюлманин. Световното мюсюлманско общество трябва да издаде устав с правата на мюсюлманките съобразно повелите на Корана и учението на пророка на Исляма (с.а.с.). Този устав трябва да даде на мюсюлманките всички права, които са им предоставени от Създателя. При това трябва да се предоставят всички нужни средства за да се осигури точното изпълнение на този устав. Той е вече много закъснял, но по-добре късно отколкото никога. Ако мюсюлманите по света сами не гарантират всички ислямски права на майките, жените, сестрите и дъщерите си, то кой тогава би го направил?

Ние трябва освен това да имаме кураж да се изправим срещу миналото си и да се откажем открито от традициите и обичаите на

Жената в Исляма ⁵⁶

предците ни, винаги когато те не съвпадат с правилата на Исляма. Не критикува ли Коранът езичните араби, че следват сляпо традициите на предшествениците си? От друга страна, сме длъжни да вземем критично становище към всичко, което сме взели от Запада или някое друго общество. Взаимодействието и поучаването от другите общества е един ценен опит. Коранът описва накратко това взаимодействие като една от целите на създанието: „*О, хора, Ние ви сътворихме от един мъж и една жена, и ви сторихме народи и племена, за да се опознавате...*“ (Коран 49:13). Но сляпото имитиране на другите е сигурен признак за пълната липса на самоуважение.

Следващите заключителни думи са посветени на не-мюсюлманските читатели - евреи, християни или други.

Объркващо е защо религията, която е революционизирала положението на жената е набелязана и опетнена като такава, която подтиска жената. Това разбиране за Исляма е една от най-широко разпространените измислици по света днес. Този мит е увековечен от безспирния поток сензационални книги, статии, медийни представи и холивудски филми. Неизбежният резултат на тези непрестанни подвеждащи образи е съвсем погрешно разбиране и страх от всичко свързано с Исляма. Това негативно изобразяване на Исляма в световните медии трябва да приключи, ако искаме да живеем в Свят без всякакъв вид дискриминация, предразсъдъци и погрешни схващания. Не-мюсюлманите трябва да осъзнаят разликата между мюсюлманската вяра и това което мюсюлманите вършат и ясният факт, че действията на мюсюлманите не представляват задължително Исляма. Да се окачестви положението на жената в днешния мюсюлмански свят като „ислямско“ е толкова далеч от истината, колкото и окачествяването на положението на жената в днешното западно общество като „юдео-християнско“. Чрез това разумно разбиране мюсюлманите и не-мюсюлманите трябва да започнат да общуват и дебатираат, за да се отстранят всички погрешни разбирания, съмнения и опасения. Мирното бъдеще на обществото се нуждае от един такъв диалог.

Жената в Исляма⁵⁷

На Исляма трябва да се погледне като на религия, която неизмеримо много подобрява положението на жената и ѝ предоставя много права, признати от съвременния свят едва през този (б. пр.: миналия) век. Ислямът предлага толкова много на жената днес: достойнство, респект и защита във всички аспекти и стадии от живота ѝ, от рождението до смъртта, както и признателност, равенство и средства за удовлетворението на всичките ѝ душевни, интелектуални, физически и емоционални потребности. Нищо чудно, че повечето от тези, които решават да приемат Исляма във Великобритания са жени. В Америка жените, които приемат Исляма са 4 към 1 в сравнение с мъжете.⁸⁵

Ислямът има толкова много да предложи на нашия свят, който значително се нуждае от морално напътствие и ръководство. При едно изказване пред Комитета на външните работи в долната камара на Конгреса в САЩ на 24. юни 1985 год. посланик Херман Иилтс казал: *„Мюсюлманското общество на земното кълбо днес обхваща около един билион души. Това е една впечатлителна цифра. Но впечатляващото е, че днес Ислямът е най-бързо разпространяващата се монотеистична религия на света. Това е нещо, което трябва да отбележим. Има нещо правилно в Исляма. То привлича много хора.“* Да, има нещо правилно в Исляма, време е то да се открие. Надявам се този научен труд да е една стъпка в тази посока.

Жената в Исляма⁵⁸

БЕЛЕЖКИ НА АВТОРА

1. The Globe and Mail, Oct. 4, 1994.
2. Leonard J. Swidler, Women in Judaism: the Status of Women in Formative Judaism (Metuchen, N.J: Scarecrow Press, 1976) p. 115.
3. Thana Kendath, „Memories of an Orthodox youth“ in Susannah Heschel, ed. On being a Jewish Feminist (New York: Schocken Books, 1983), pp. 96-97.
4. Swidler, op. cit., pp. 80-81.
5. Rosemary R. Ruether, „Christianity“, in Arvind Sharma, ed., Women in World Religions (Albany: State University of New York Press, 1987) p. 209.
6. For all the sayings of the prominent Saints, see Karen Armstrong, The Gospel According to Woman (London: Elm Tree Books, 1986) pp. 52-62. See also Nancy van Vuuren, The Subversion of Women as Practiced by Churches, Witch-Hunters, and Other Sexists (Philadelphia: Westminster Press) pp. 28-30.
7. Swidler, op. cit., p. 140.
8. Denise L. Carmody, „Judaism“, in Arvind Sharma, ed., op. cit., p. 197.
9. Swidler, op. cit., p. 137.
10. Ibid., p. 138.
11. Sally Priesand, Judaism and the New Woman (New York: Behrman House, Inc., 1975) p. 24.
12. Swidler, op. cit., p. 115.
13. Lesley Hazleton, Israeli Women The Reality Behind the Myths (New York: Simon and Schuster, 1977) p. 41.
14. Gage, op. cit. p. 142.
15. Jeffrey H. Togay, „Adultery“, Encyclopaedia Judaica, Vol. II, col. 313. Also, see Judith Plaskow, Standing Again at Sinai: Judaism from a Feminist Perspective (New York: Harper & Row Publishers, 1990) pp. 170-177.

Жената в Исляма⁵⁹

16. Hazleton, op. cit., pp. 41-42.
17. Swidler, op. cit., p. 141.
18. Matilda J. Gage, *Woman, Church, and State* (New York: Truth Seeker Company, 1893) p. 141.
19. Louis M. Epstein, *The Jewish Marriage Contract* (New York: Arno Press, 1973) p. 149.
20. Swidler, op. cit., p. 142.
21. Epstein, op. cit., pp. 164-165.
22. Ibid., pp. 112-113. See also Priesand, op. cit., p. 15.
23. James A. Brundage, *Law, Sex, and Christian Society in Medieval Europe* (Chicago: University of Chicago Press, 1987) p. 88.
24. Ibid., p. 480.
25. R. Thompson, *Women in Stuart England and America* (London: Routledge & Kegan Paul, 1974) p. 162.
26. Mary Murray, *The Law of the Father* (London: Routledge, 1995) p. 67.
27. Gage, op. cit., p. 143.
28. For example, see Jeffrey Lang, *Struggling to Surrender*, (Beltsville, MD: Amana Publications, 1994) p. 167.
29. Elsayyed Sabiq, *Fiqh al Sunnah* (Cairo: Darul Fatah lile'lam Al-Arabi, 11th edition, 1994), vol. 2, pp. 218-229.
30. Abdel-Haleem Abu Shuqqa, *Tahreer al Mar'aa fi Asr al Risala* (Kuwait: Dar al Qalam, 1990) pp. 109-112.
31. Leila Badawi, „Islam“, in Jean Holm and John Bowker, ed., *Women in Religion* (London: Pinter Publishers, 1994) p. 102.
32. Amir H. Siddiqi, *Studies in Islamic History* (Karachi: Jamiyatul Falah Publications, 3rd edition, 1967) p. 138.

Жената в Исляма⁶⁰

33. Epstein, op. cit., p. 196.
34. Swidler, op. cit., pp. 162-163.
35. The Toronto Star, Apr. 8, 1995.
36. Sabiq, op. cit., pp. 318-329. See also Muhammad al Ghazali, Qadaya al Mar'aa bin al Taqaleed al Rakida wal Wafida (Cairo: Dar al Shorooq, 4th edition, 1992) pp. 178-180.
37. Ibid., pp. 313-318.
38. David W. Amram, The Jewish Law of Divorce According to Bible and Talmud (Philadelphia: Edward Stern & CO., Inc., 1896) pp. 125-126.
39. Epstein, op. cit., p. 219.
40. Ibid, pp 156-157.
41. Muhammad Abu Zahra, Usbu al Fiqh al Islami (Cairo: al Majlis al A'la li Ri'ayat al Funun, 1963) p. 66.
42. Epstein, op. cit., p. 122.
43. Armstrong, op. cit., p. 8.
44. Epstein, op. cit., p. 175.
45. Ibid., p. 121.
46. Gage, op. cit., p. 142.
47. B. Aisha Lemu and Fatima Heeren, Woman in Islam (London: Islamic Foundation, 1978) p. 23.
48. Hazleton, op. cit., pp. 45-46.
49. Ibid., p. 47.
50. Ibid., p. 49.
51. Swidler, op. cit., pp. 144-148.

Жената в Исляма⁶¹

52. Hazleton, op. cit., pp 44-45.

53. Eugene Hillman, Polygamy Reconsidered: African Plural Marriage and the Christian Churches (New York: Orbis Books, 1975) p. 140.

54. Ibid., p. 17.

55. Ibid., pp. 88-93.

56. Ibid., pp. 92-97.

57. Philip L. Kilbride, Plural Marriage For Our Times (Westport, Conn.: Bergin & Garvey, 1994) pp. 108-109.

58. The Weekly Review, Aug. 1, 1987.

59. Kilbride, op. cit., p. 126.

60. John D'Emilio and Estelle B. Freedman, Intimate Matters: A history of Sexuality in America (New York: Harper & Row Publishers, 1988) p. 87.

61. Ute Frevert, Women in German History: from Bourgeois Emancipation to Sexual Liberation (New York: Berg Publishers, 1988) pp. 263-264.

62. Ibid., pp. 257-258.

63. Sabiq, op. cit., p. 191.

64. Hillman, op. cit., p. 12.

65. Nathan Hare and Julie Hare, ed., Crisis in Black Sexual Politics (San Francisco: Black Think Tank, 1989) p. 25.

66. Ibid., p. 26.

67. Kilbride, op. cit., p. 94.

68. Ibid., p. 95.

69. Ibid.

70. Ibid., pp. 95-99.

Жената в Исляма⁶²

71. Ibid., p. 118.
72. Lang, op. cit., p. 172.
73. Kilbride, op. cit., pp. 72-73.
74. Sabiq, op. cit., pp. 187-188.
75. Abdul Rahman Doi, Woman in Shari'ah (London: Ta-Ha Publishers, 1994) p. 76.
76. Menachem M. Brayer, The Jewish Woman in Rabbinic Literature: A Psychosocial Perspective (Hoboken, N.J: Ktav Publishing House, 1986) p. 239.
77. Ibid., pp. 316-317. Also see Swidler, op. cit., pp. 121-123.
78. Ibid., p. 139.
79. Susan W. Schneider, Jewish and Female (New York: Simon & Schuster, 1984) p. 237.
80. Ibid., pp. 238-239.
81. Alexandra Wright, „Judaism“, in Holm and Bowker, ed., op. cit., pp. 128-129
82. Clara M. Henning, „Cannon Law and the Battle of the Sexes“ in Rosemary R. Ruether, ed., Religion and Sexism: Images of Woman in the Jewish and Christian Traditions (New York: Simon and Schuster, 1974) p. 272.
83. Donald B. Kraybill, The riddle of the Amish Culture (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1989) p. 56.
84. Khalil Gibran, Thoughts and Meditations (New York: Bantam Books, 1960) p. 28.
85. The Times, Nov. 18, 1993.

БЕЛЕЖКИ НА ПРЕВОДАЧА

Жената в Исляма⁶³

Жената в Исляма в сравнение с жената в юдео-християнската традиция

Автор: Д-р Шериф Абдел Азим

Превод от английски език (2008): Ifb (www.islamforbulgaria.com)

Оригинал: Women In Islam Versus Women In The Judaeo-Christian Tradition

Dr. Sherif Abdel Azeem

WAMY Publication 1995

Преведените от Ifb книги могат да бъдат печатани и разпространявани с некомерсиални цели, без промени и при посочване на източника. Екипът на Ifb желае да бъде осведомяван при евентуална репродукция. Репродукцията с комерсиални цели се позволява само при писменото съгласие на Ifb.

За кораничните цитати е използван превода на Свещения Коран от проф. Цветан Теофанов, издание на Главното Мюфтийство на Мюсюлманите в Р България (1997).

Библейските цитати са от «Библия сиреч Книгите на Свещеното Писания на Вехтия и Новия Завет», издание на Св. Синод на Българската Църква (1991).

Всички други цитати вкл. и тези от Талмуда са преведени от английски, така както са предадени от автора на книгата.

Предвид това, че книгата е писана през 1995 год. (края на миналия век) на места са вмъкнати бележки на преводача (б. пр.), които поясняват времето от днешна перспектива. Нпр.: стр. 56 – през този (б. пр.: миналия) век.